

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ МОРЯ

КАФЕДРА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

“ДОПУЩЕНИЙ ДО ЗАХИСТУ”

В.о. завідувача кафедри

к.е.н., доц. Оксана КОРНІЄНКО

“ 18 ” грудня 2023 р.

У Кофр

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеню вищої освіти - **магістр**

на тему: «ЗАСТОСУВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ
ІНСТРУМЕНТІВ ЩОДО АНАЛІТИКИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА (на прикладі АТ «Дніпроазот»)»

Виконала: здобувач VI курсу, групи 6412м

Спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та

біржова діяльність

ОП Бізнес та приватне підприємництво

(шифр і назва спеціальності)

Анна СТАЦЕНКО

(прізвище та ініціали)

Керівник доц. Валерій КОМИШНИК

(прізвище та ініціали)

Миколаїв - 2023

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Факультет економіки моря

Кафедра інтелектуальної цифрової економіки

Освітня кваліфікація Магістр

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

(шифр і назва)

Спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

(шифр і назва)

Спеціалізація Бізнес та приватне підприємництво

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

к.е.н., В'ячеслав РОГОВ

«_18_» 12 2023 р.

З А В Д А Н Н Я

Стаценко Анна Ігорівна

(прізвище, ім'я по батькові)

1. Тема роботи Застосування фінансово-економічних інструментів щодо аналітики господарської діяльності підприємства (на прикладі АТ «Дніпроазот»)

затверджені наказом ректора від «17» 10 2023р. № 1232-уч

2. Вихідні дані до роботи статут АТ «Дніпроазот», наказ про облікову політику, первинні документи з обліку витрат на оплату праці, облікові регістри, фінансова звітність

3. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) – розглянути теоретико-нормативні аспекти формування соціально-відповідальної діяльності під час управління підприємством;
- провести аналіз фінансово-економічних інструментів на підприємстві (на прикладі АТ «Дніпроазот»);
- розробити впровадження фінансово-економічних інструментів соціально-відповідальної діяльності на підприємстві;
- розглянути охорону праці.

4. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
1. Можливості при введенні ускладненого обліку. 2. Тлумачення поняття «соціальний облік» за різними літературними джерелами. 3. Головні аспекти сутності поняття «соціальний облік». 4. Принципи соціальної звітності. 5. Класифікація рівнів СВД. 6. Чотири основні стандарти відносно ведення соціальної звітності в світі. 7. Підходи до розкриття змісту соціальної звітності. 8. Загальні повноваження та функції управління АТ «Дніпроазот». 9. Оцінка майна та капіталу АТ «Дніпроазот» за 2018-2022 рр., тис. грн. 10. Фінансові результати діяльності АТ «Дніпроазот» за 2018-2022 рр., тис. грн. 11. Навчання та підвищення фахових навичок співробітників АТ «Дніпроазот». 12. Показники соціальної активності АТ «Дніпроазот». 13. Видатки на утримання об'єктів соціальної сфери у 2022 році на АТ «Дніпроазот»

Консультант спеціального розділу:

Найменування завдання	Прізвище, ініціали та посада	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
<i>Охорона праці та БНС</i>	<i>доц. Мозговий А.М.</i>	01.09.2023	01.11.2023

**КАЛЕНДАРНИЙ ГРАФІК
виконання кваліфікаційної роботи**

№	Етапи виконання кваліфікаційної роботи магістранта	Термін	Тривалість
1	Визначення наукового керівника роботи	10.2023	
2	Вибір теми роботи та її узгодження її з науковим керівником	11.2023	
3	Складання попереднього плану роботи, узгодження його з науковим керівником	02.2023	
4	Збір статистичної інформації в термін проходження практики на базовому підприємстві (установі, організації)	03.22-09.2023	
5	Вивчення друкованих та електронних джерел, економічних реалій, методичних та наукових видань з теми роботи	09.2023	
6	Систематизація інформації та складання розгорнутого плану роботи, затвердження його науковим керівником	09.2023	
7	Розробка теоретичного розділу	10.2023	
8	Розробка аналітичного розділу	10.2023	
9	Розробка проектного розділу	11.2023	
10	Розробка четвертого (спеціального) розділу	11.2023	
11	Розробка вступу, висновків, списку використаної літератури та додатків	11.2023	
12	Редагування рукопису роботи магістранта та ознайомлення з ним наукового керівника	05.12.2023	
13	Розробка проекту автореферату роботи	10.12.2023	
14	Розробка проекту демонстраційного матеріалу та доповіді	14.12.2023	
15	Усунення зауважень наукового керівника та завершення роботи	18.12.2023	
16	Подання рукопису кваліфікаційної роботи, автореферату, демонстраційного матеріалу та доповіді на попередній захист	21.12.2023	
17	Подання роботи і автореферату рецензенту та отримання рецензії	20.12.2023	
18	Захист роботи перед ДЕК	22.12.2023	

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	8
1.1. Еволюція сутності соціально-відповідальної діяльності суб'єктів господарювання	8
1.2. Зміст соціальної звітності, її види та класифікація	10
1.3. Основні положення формування соціальної звітності	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ (на прикладі АТ «Дніпроазот»)	22
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика АТ «Дніпроазот»	22
2.2. Особливості організації соціально-відповідальної діяльності в АТ «Дніпроазот»	28
2.3. Організація фінансово-економічних інструментів діяльності в АТ «Дніпроазот»	32
РОЗДІЛ 3. ВПРОВАДЖЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ (на прикладі АТ «Дніпроазот»)	37
3.1. Обліково-аналітичне забезпечення соціальної звітності на підприємстві (на прикладі АТ «Дніпроазот»)	37
3.2. Методика формування соціальної звітності на підприємстві (на прикладі АТ «Дніпроазот»)	42
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ	47
4.1. Гарантування безпеки умов праці на хімічних підприємствах	47
4.2. Вдосконалення організації охорони праці	50
ВИСНОВКИ	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	56
ДОДАТКИ	64

ВСТУП

В сьогоденних умовах хазяйнування кожне підприємство ставить собі задачу досягти високих фінансових результатів при найменших витратах і ефективному та продуктивному застосуванні свого виробничого потенціалу. Здійснення соціально-відповідальної діяльності має на меті надання можливості суб'єкту господарювання завоювати собі додаткові конкурентні переваги, підвищити свою ділову репутацію та створити гарний імідж.

Актуальність теми магістерської роботи. Сучасна практика ведення бухгалтерського обліку та формування фінансової, статичної та податкової звітності не має повного переліку достовірності, повноти, точності та актуальності інформації стосовно соціально-відповідальної діяльності суб'єктів господарювання.

Мета і завдання дипломної роботи полягає в розгляді та дослідженні теоретичних засад та розробленні рекомендацій стосовно вдосконалення організації обліку та звітності соціально-відповідальної діяльності товариства.

Щоб досягти даної мети поставлено такі завдання:

- дослідити сутність соціально-відповідальної діяльності суб'єктів господарювання;
- надати організаційно-економічну характеристику АТ «Дніпроазот» та провести аналіз його фінансового стану; розглянути особливості організації соціально-відповідальної діяльності;
- охарактеризувати головні аспекти організації обліку соціально-відповідальної діяльності на АТ «Дніпроазот»;
- сформулювати шляхи вдосконалення нефінансової звітності АТ «Дніпроазот».

Об'єктом дослідження є процес організації обліку та звітності із соціально-відповідальної діяльності на АТ «Дніпроазот».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів обліку та звітності із соціально-відповідальної діяльності підприємств.

Методи дослідження. В процесі дослідження сутності теми дослідження застосовувалися загальнонаукові методи: системний підхід, аналіз і синтез, діалектичний метод, метод індукції та дедукції. Використовувалися також специфічні методи: спостереження, реєстрація та класифікація, яка мала на меті систематизацію; вимірювання засобів та процесів, а також підсумовування даних для звітності.

Джерела інформації. Базою дослідження слугували праці таких вітчизняних вчених, як Левицька С.О., Будько О.В., Кузьмін О.Є., Кузьмін О.Є., Станасюк Н.С., Уголькова О.З., Курбет М.А., Колот А.М., Харченко І.М., Овчарова І.М. та інші. Серед іноземних економістів базою дослідження слугували такі праці, як Георгіос Л. Танасас, Елені Патра, Спирідон Лампропуло, Метьюс М.Р., Перера М.Х.Б., Грей Р., Коліссон Д., Беббінгтон Дж., Д'Соуза С., Дерій В.А., Дерій М.В та ін.

Практична база дипломної роботи. У випускній роботі практичною базою виступає статут АТ «Дніпроазот», наказ про облікову політику, первинні документи з обліку витрат на оплату праці, облікові регістри, фінансова звітність.

Випускна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Наукова новизна одержаних результатів роботи полягає в розв'язанні актуального завдання стосовно теоретичного обґрунтування та розроблення науково-практичних рекомендацій для формування соціальної звітності діяльністю підприємств агропромислового сектору за умов соціально-відповідальної діяльності.

Апробація результатів дослідження. Результати проведеного дослідження пройшли апробацію та були представлені на X Всеукраїнській науково-практичній конференції «Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції» (25-27 жовтня 2023 р., м. Миколаїв),

Міжнародній науково-практичній конференції «Підприємництво під час війни в Україні: виклики та можливості» (20 листопада 2023 р., м. Івано-Франківськ) та Наукових економічних читаннях «Актуальні вектори відновлювальної трансформації економіки України» (31 листопада – 1 грудня 2023 р., м. Миколаїв).

Структура і обсяг роботи. Загальний обсяг магістерської роботи складає 70 сторінок машинописного тексту. Робота містить: 7 таблиць; 14 рисунків; 7 додатків; список використаних джерел, який нараховує 46 найменувань.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

1.1. Еволюція сутності соціально-відповідальної діяльності суб'єктів господарювання

Соціальна активність в давні часи слугувала відповіддю на негативне ставлення до підприємницької діяльності (до прикладу, кріпацтво та рабовласництво). Прагнення тогочасних підприємців-доброчинців покращити стан найманих робітників можна вважати початком становлення корпоративної соціальної відповідальності.

Першість в науковому аналізі розв'язання проблеми соціальної відповідальності розпочалася з наукової праці Говарда Боуена «Соціальна відповідальність бізнесмена» (1953 р.), в якій він описав умови та напрями подальшої дискусії [1].

Говорячи про сучасність концепцій СВ та КСВ, то вони розпочалися також з 50-х рр. минулого століття, і також з Говарда Боуена – публікація книги «Обов'язки бізнесмена» несла в собі визначення поняття КСВ, а саме як «зобов'язання компаній щодо відображення очікувань і цінностей суспільства в їх виконанні, і, таким чином, передбачення загальної вигоди для суспільства як найважливіший фактор їх діяльності» [2].

Проте концепція КСВ, яку висловив Г. Боуен недовго протрималася: американський економіст ХХ ст., лауреат премії з економічних наук на честь Альфреда Нобеля Мілтон Фрідман захищав інакший підхід до визначення КСВ. Його переконання базувалося на тому, що соціальна відповідальність бізнесу закладається на збільшенні прибутку, яке в свою чергу впливає на високі виплати господарів компаній. СВ бізнесу на думку М. Фрідмана різниться власною аналітичною вольністю та відсутністю суворості, тобто чуття соціальної

відповідальності може мати лише людина, а підприємства за своєю сутністю не можуть [3].

Розуміння підприємницької діяльності в наступних роках дещо змінилися: корпорації вже стали не лише додатком до суспільства, а їх почали вважати повноцінними членами суспільства, які ведуть свою діяльність на потреби соціуму та формування соціальних моральних принципів в бізнес-манерах (social approach – соціальний підхід).

В 1984 році Роберт Едвард Фріман оприлюднив теорію зацікавлених сторін, в якій він стверджував, що корпорації мають зв'язки з великою кількістю груп соціуму (зацікавленими сторонами), і всі відповідальні корпорації повинні зважати на інтереси всіх зацікавлених сторін (підхід зацікавлених сторін) [4].

Виникнення спів пов'язаних тем в 1990-х роках минулого століття, як от ділова етика, корпоративне громадянство та корпоративне управління спрямо появи нового визначення корпоративної соціальної відповідальності – це лепта бізнесу в сталий розвиток.

Бодай і існує чимало відмінних тлумачень, які застосовують для характеристики КСВ, це і соціальні, економічні та екологічні висліди в єднанні з добровільним характером і звертанням уваги на стосунки зацікавлених сторін, які і відтворюють комплексний обсяг корпоративної соціальної відповідальності.

В наукових дослідженнях лиш одна концепція КСВ набула звання загалом прийнятної – це концепція Арчі Керолла. Він пропонував особистих підхід до тлумачення КСВ, пізніше даний підхід назвали «пірамідою КСВ Керолла». Корпоративна соціальна відповідальність на думку вченого включала чотири складові: правову, етичну, економічну та філантропічні очікування, які соціум має по відношенню до компанії. Проекція піраміди пропонує розглядати структурні складові КСВ знизу догори, де на нижчій ланці знаходиться економічна складова, за нею слідує юридична, етична та філантропічна відповідальність. Корпорація може перейти на наступну сходинку лише тоді, коли ефективно досягла першої. Тобто досягнення гарних показників на нижчих рівнях стають перед засновком для прогресу цілей вищих категорій [5].

На думку окремих експертів, СВ не може відповідати сутності бізнесу, а саме «прибуток понад усе». Проте СВ на даний момент є більш широковживаною і на практиці її застосовує велике коло підприємств. Молоде покоління взяла на себе СВ та заохочує проведення змін на робочому місці.

Більшість тлумачень корпоративної соціальної відповідальності є лише академічними, але недавній внесок зробила така організація, як Європейська Комісія. Відповідно до визначення, яке прийняла Комісія Європейський Співтовариств (2011 р.), КСВ тлумачать як «відповідальність компаній за вплив на суспільство» [6], тобто її можна обґрунтувати так: головна бізнес-політика, відповідно до якої підприємства беруть до уваги соціальні та екологічні питання у власній бізнес-візії, стратегії та практиці, а також у власних спів діях із зацікавленими сторонами на доброхитній основі.

1.2. Зміст соціальної звітності, її види та класифікація

Потреба в утворенні сучасних, нових методичних підходів стосовно трансформації бухгалтерського обліку та звітності обумовлюється модифікацією ставлення щодо мети господарювання та для наступної оцінки соціальних заходів та зображення соціальних результатів винесених управлінських рішень, зменшення ризиків втрат та посилення результативних соціальних видатків, формування міри відповідальності господарства перед суспільством загалом.

Першість в імплементації на практиці ідеї КСВ бізнесу в систему бухгалтерського обліку та звітності компанії, застосували соціальний облік ввела Американська консалтингова фірма АВТ Associates. В 1970 р. компанія здійснила перевірку власних фінансових звітів за минулі роки в світлі таких питань: продуктивність праці робітників, підвищення кваліфікації працівників шляхом навчання, вплив діяльності компанії на ринок праці та зменшення безробіття, впровадження заходів на охорону здоров'я, заходи пов'язані із фізичним здоров'ям, транспортне забезпечення, організація часу для відпочинку, вплив функціонування компанії на довколишнє середовище. Завдяки

минулорічним даним фінансової звітності фірма намагалася виявити свій соціальний вплив на співробітників, довкілля, соціум та контрагентів [7].

Розширення обліково-аналітичного відображення соціально-відповідальної діяльності виникає насамперед інформаційними потребами зацікавлених сторін (Додаток А).

Обумовлення можливості необхідності в наступному запровадженні комплікацій обліку наведено на рис. 1.1.

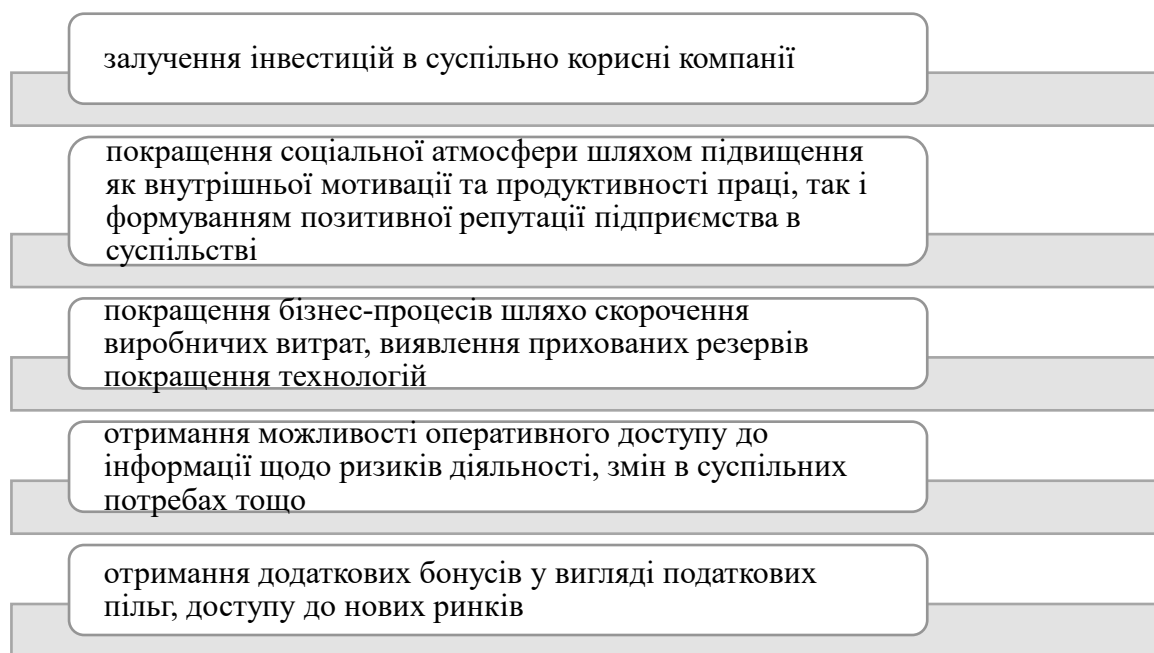

Рис. 1.1. Можливості при введенні ускладненого обліку (розроблено автором на основі джерела [8]).

Попри зростаючу увагу до соціального обліку в нормативних документах він до цього часу не розглядається. Якщо говорити про погляд науковців на соціальний облік, то вони роблять наголос на різних його характеристиках. Визначення дефініції поняття «соціальний облік» згідно різноманітних джерел наведено в табл. 1.1.

Виходячи з аналізу дефініції поняття «соціальний облік» можемо навести власне твердження даного поняття: соціальний облік – це процес відображення упорядкованої, актуальної інформації, яка розкриває СВД суб'єкта

господарювання та скерована на ухвалення рішень у рамках системи поглядів сталого розвитку підприємства.

Таблиця 1.1

Тлумачення поняття «соціальний облік» за різними літературними джерелами

Автор	Визначення
Герасименко О. [9]	Соціальний облік – це дієвий інструмент управління соціальною відповідальністю; його об’єктом є результати виконання соціальних програм.
Метьюс М.Р., Перера М.Х.Б. [10]	Соціальний облік – це надання відомостей про кадри, продукцію та послуги і орієнтований на попередження або скорочення масштабів забруднення навколишнього середовища.
Жиглей І.В. [11]	Соціальний облік – це система, що посилює зв’язки із зацікавленими користувачами, з метою підвищення розуміння та удосконалення соціального впливу суб’єктів господарювання.
Грей Р., Коліссон Д., Бebbінгтон Дж. [12]	Соціальний бухгалтерський облік призначений для вирішення питань, пов’язаних з соціальними і екологічними наслідками (впливами) діяльності суб’єктів господарювання в усіх їх проявах.
Левицька С.О. [13]	Соціальний облік – відображення фактів господарської діяльності в рамках економічних та організаційних заходів використання, збереження, розвитку трудових ресурсів підприємства з урахуванням еколого-економічного забезпечення їх реалізації.
Фрімен Р.Е., Ретозала Х.Л., Сан- Жозе Л. [14]	Соціальний облік – це облік стейкхолдерів: якщо корпоративна мета змінюється від створення вартості для акціонерів до створення вартості для більш широкого кола зацікавлених сторін, двовимірну (подвійну) перспективу сьогодення бухгалтерського обліку необхідно розширити до більш багатовимірного уявлення про ефективність, що може відображати цінність цілісно.
Басу С.К. [15]	Соціальний облік – система обліку, яка показує, як і яким чином суб’єкт бізнесу виконує зобов’язання перед суспільством; методика вимірювання та надання внутрішнім і зовнішнім користувачам інформації про вплив суб’єкта і його діяльності на суспільство.
Будько О.В. [16]	Облік соціально-відповідальної діяльності – це процес формування систематизованих, корисних даних з метою складання звітності, яка характеризує діяльність суб’єкта господарювання, спрямована на вирішення соціальних та екологічних завдань.
Король С.Я. [16]	Соціальний облік – це облік, який здійснюється з метою отримання інформації про економічний, екологічний і соціальний вплив підприємства на заінтересовані сторони.
Д’Соуза С. [17]	Соціальний облік – це методологія, яка дозволяє суб’єкту господарювання визначити обсяги впливу його діяльності на суспільство.

Примітка: розроблено автором на основі джерел [9-17].

Також в процесі аналізу різних поглядів вчених на сутність поняття «соціальний облік» можна сформулювати головні аспекти вищезгаданого поняття (рис. 1.2).

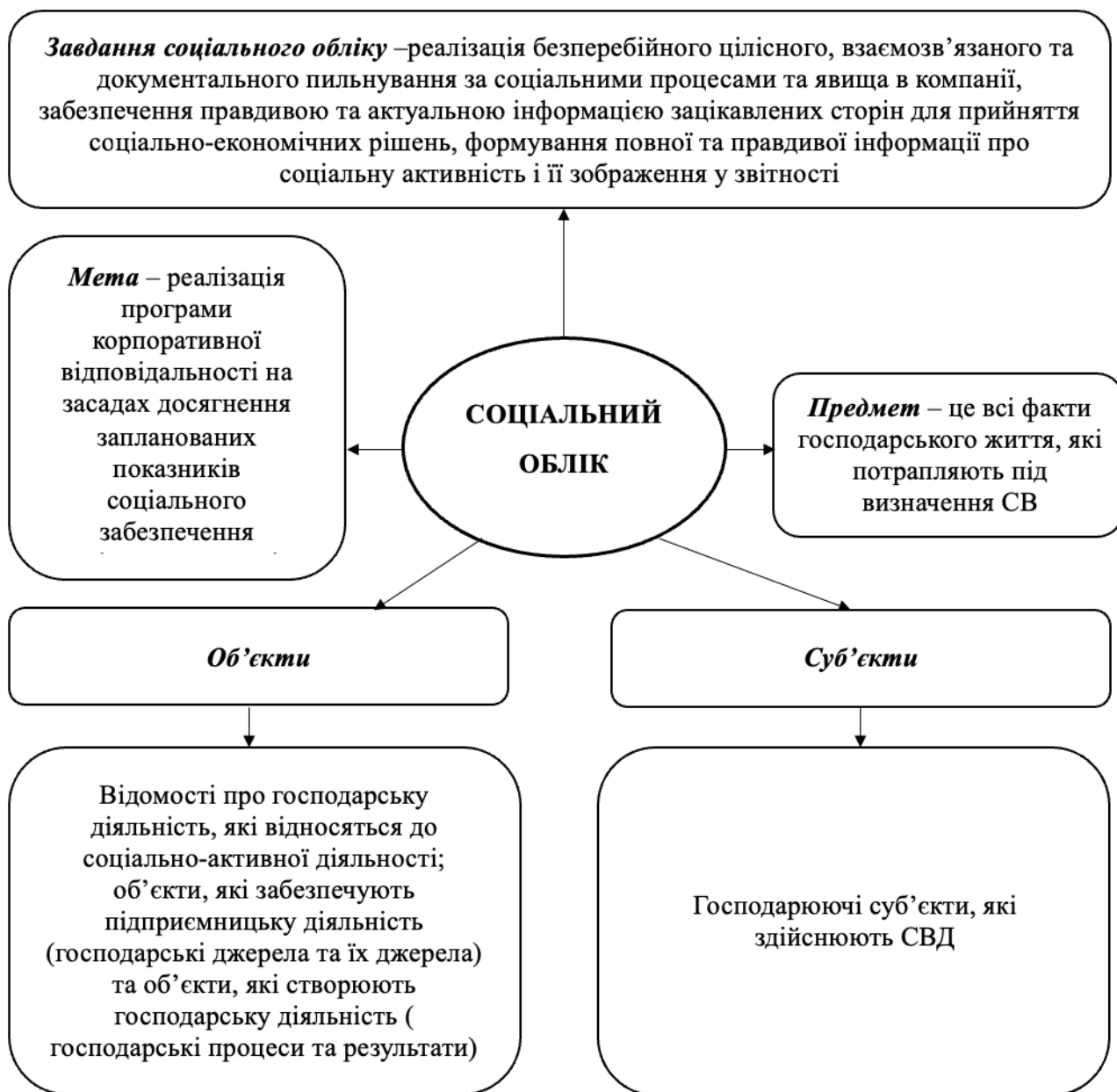

Рис. 1.2. Головні аспекти сутності поняття «соціальний облік» (розробка автора)

Проведення соціального обліку дозволяє грамотно зібрати та впорядкувати інформацію в такий спосіб, аби було зрозуміло як для внутрішнього, так і зовнішнього управління. З огляду на це, соціально-орієнтований обрахунок має такі ознаки:

- мультиперспективність – звертати увагу на інформаційні запити основних зацікавлених сторін підприємства;
- всеохоплюваність – представляти внутрішню та зовнішню СВД компанії, її основні та мотиваційні сторони;
- паралельність – передбачати можливість аналізу даних в паралелі з другими підприємствами і розв’язати проблеми в тому самому підприємстві з перебігом часу;
- регулярність – здійснювати на безперервній основі через рівний інтервал часу;
- дійсність – зображати реальні дані на безперебійній основі, вносити інформація не лише про досягнення компанії, а і зважати на можливі загрози, які можуть виникати в процесі удосконалення бізнесу;
- відкритість – передбачати формування внутрішньої та зовнішньої соціальної звітності [18].

Соціальна діяльність підприємства має ґрунтуватися на принципах соціальної звітності (рис. 1.3).

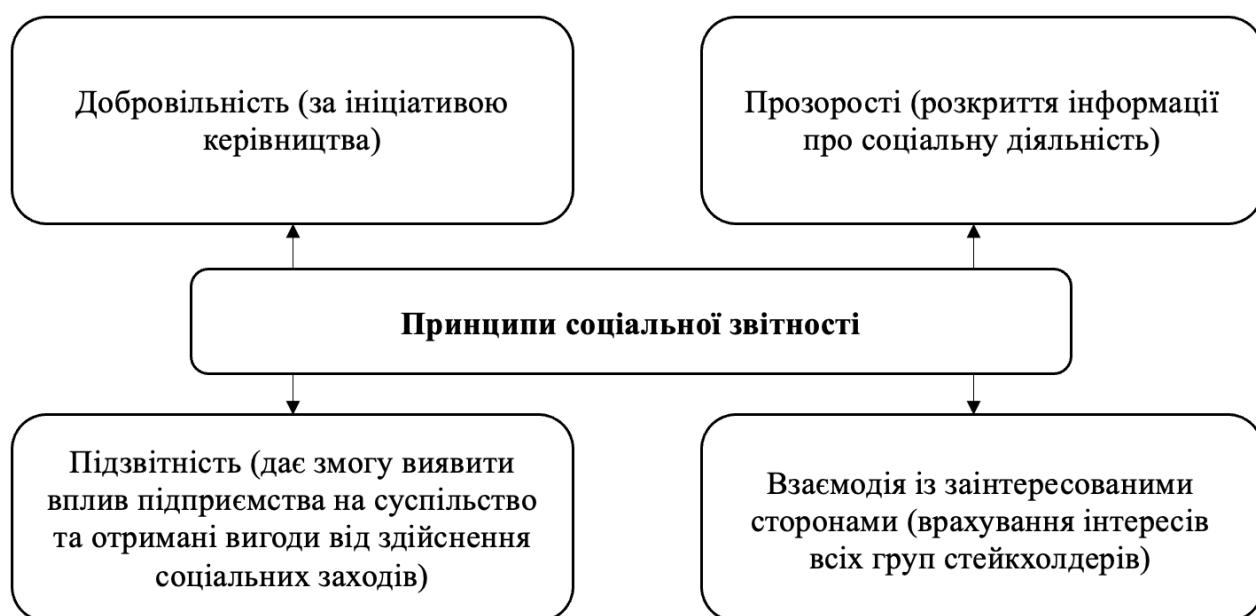

Рис. 1.3. Принципи соціальної звітності (розроблено автором на основі джерела [19]).

Вагомою точкою зору особливостей СВД є вивчення її видів та зразків реалізації, що в майбутньому дасть нагоду виділити напрямки обчислення та головні показники формування соціальної звітності.

В економічних джерелах СВД класифікують залежно через те, які групи стейкхолдерів задовольняє внаслідок запровадження деяких заходів, рівня задоволення потреб, напрямку втілення діяльності і т. п. Типізована класифікація СВД за головними характеристиками наведено на рис. 1.4.

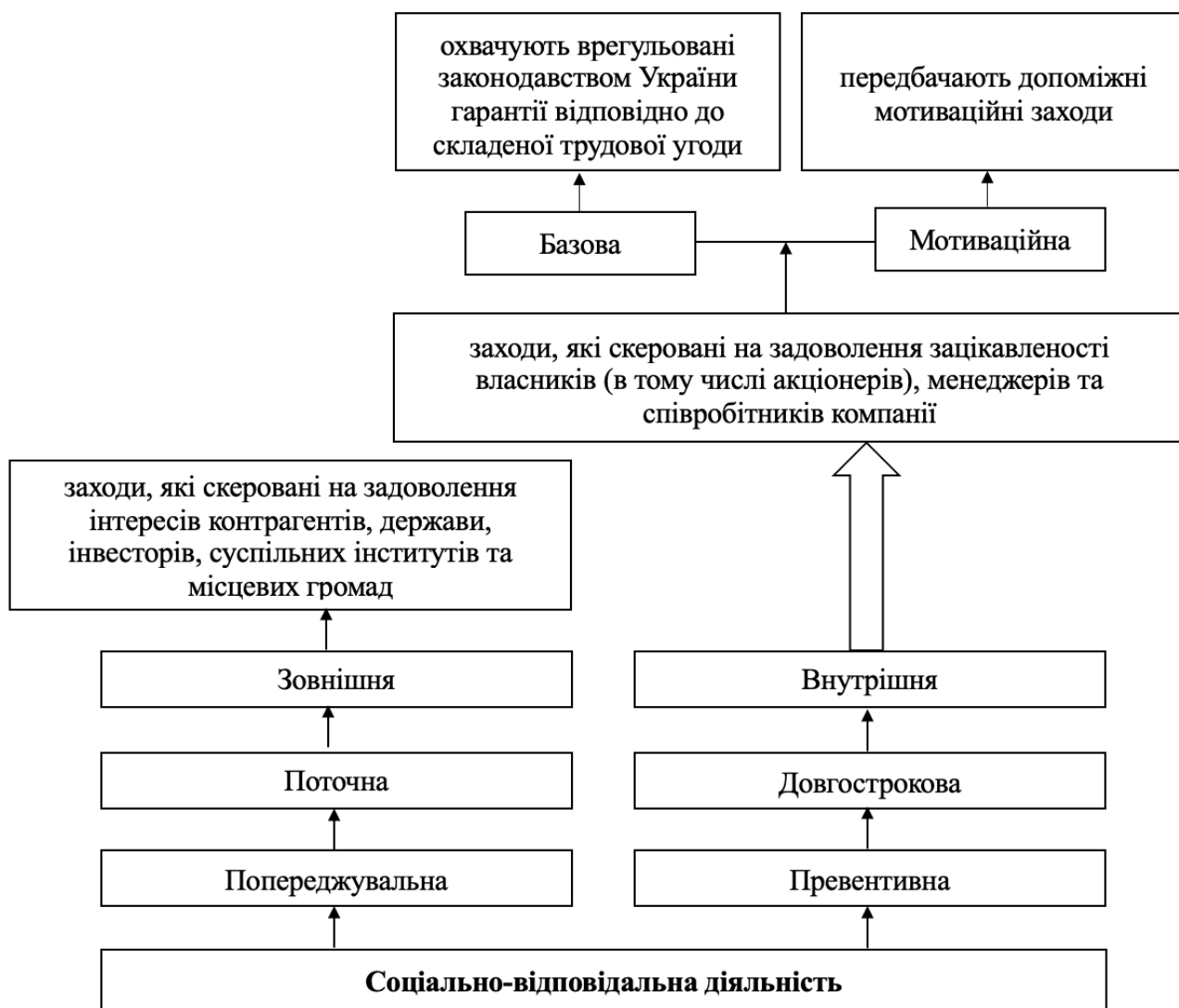

Рис. 1.4. Класифікація рівнів СВД (розроблено автором на основі джерела [20]).

Окрім визначеної класифікації СВД, вона може бути спрямована на фізичні (матеріальні) потреби робітників або піднесення інтелектуального рівня працівників, виконуватися безперервно або фрагментовано тощо.

Більш докладно розглянемо загальні положення організації обліку соціальних витрат беручи до уваги те, що соціально-відповідальна діяльність суб'єкта господарювання окреслює переважно понесення витрат.

Задоволення інформаційних запитів споживачів облікової інформації про соціальні витрати компанії очевидно можливо лише за рахунок вірної побудови класифікації витрат соціально-відповідальної діяльності заради їх майбутнього документального доказу та підсумовування в звітності дослідимо основні види соціальних витрат.

Лінії обліку соціальних витрат залежать від видів СВД, які були розглянуті раніше і обсягають внутрішні та зовнішні операції, мотиваційні та базові заходи.

Водночас на порядок втілення обліку соціально-відповідальної діяльності мають вплив і інші риси, в тому числі їх цільова направленість. З огляду на ці риси соціальні витрати містять: видатки, які зв'язані з соціально-робочими відносинами, видатки на утримання соціальної інфраструктури, захист праці та безпеки, покращення добротної готової продукції, втілення заходів загально-суспільного характеру.

Джерела компенсування мають основоположне значення для створення дальшої організації видатків, тому враховуючи своєрідність та ступені втілення соціально-відповідальної діяльності видатків на її впровадження можуть відноситися до собівартості продукції або входити до складу інших видатків, фінансуватися за кошти прибутку або компенсувати за кошти цільових надходжень.

Соціальні витрати можемо розглядати з огляду видів діяльності, зокрема фінансової, інвестиційної та операційної. Переважно соціальні видатки підприємство буде відносити до операційної діяльності та зображати ті операції, які вони проводять самотужки, або ж з іншими підприємствами чи благодійними організаціями (фондами).

Всі видатки соціально-відповідальної діяльності в майбутньому мають бути документально визначеними, зображеними в системі аналітичних та

синтетичних рахунків, та у визначених формах звітності незалежно від їх належності до того, чи іншого виду видатків.

Отже, зміцнення тенденцій у сфері соціально-відповідального бізнесу вимагає поєднання традиційної методології бухгалтерського обліку з урахуванням соціальних питань. Це передбачає створення та розвиток складного обліку, який відображає не лише фінансовий розвиток, але й основні соціальні аспекти діяльності підприємства.

1.3. Основні положення формування соціальної звітності

Соціальна звітність виступає інструментарієм відображення ведення СВД для її стейкхолдерів. Сучасна практика подання статистичної та фінансової звітності в повній мірі не відображає правдивість, точність, повноту та актуальність даних з приводу реалізації соціально-відповідальної діяльності суб'єктів господарювання, через це потрібно аналізувати основні погляди соціальної звітності.

Аналіз призначення соціальної звітності слід починати вивчати зі стандартів та нормативних документів, які належать до формування соціальної звітності. На сьогоднішній день в світі набуло розповсюдження чотири основних стандарти відносно ведення соціальної звітності, які наведено на рис. 1.5.

В Європейському Союзі набули поширення ще такі норми, принципи та стандарти: Європейські директиви (EU-Directive), які зачіпляють проблеми соціальної активності; Керівні принципи для багатонаціональних компаній (OECD) та Accounting SASB – стандарт з бухгалтерського обліку [23,24].

Обставини мультиваріантності при формації структури та складників соціальної звітності, відсутність нормативного забезпечення формування соціальної звітності в Україні, яка б надала чітке визначення таким поняттям, як «соціальний звіт» та «соціальна звітність підприємства». Тому вважаємо досить важливим розглянути питання розгортання сутності цих понять (додаток Б).

При виконанні дослідження дефініції вищезгаданих понять було виявлено неоднозначність в трактуванні соціальної звітності. Тому систематика визначень, наведених в додатку Б дозволяє виокремити такі чотири різні підходи стосовно розкриття її економічного змісту: комплексний, документальний, процесний та інструментальний (рис. 1.6).

Рис. 1.5. Чотири основні стандарти відносно ведення соціальної звітності в світі (розроблено автором на основі джерел [19, 21-22]).

Водночас сутність соціальної звітності повинна бути задовільною для охарактеризування підсумків діяльності внутрішньої та зовнішньої СВД компанії, результативності втілення стратегії компанії. Соціальна звітність на підприємстві має опрацьовуватися управлінням як інформативне підґрунтя для ухвалення стратегічних управлінських рішень, які направлені на підтримку реалізації конкурентоспроможності підприємства в довгостроковій перспективі, як механізм нормалізації економічної та соціальної зацікавленості бізнесу та соціуму.

Рис. 1.6. Підходи до розкриття змісту соціальної звітності (розробка автора на основі додатку Б).

Отримання стейхолдерами достовірної, повної та безпристрасної інформації щодо соціально-економічних результатів діяльності задля ухвалення аргументованих управлінських рішень є метою формування соціальної звітності.

Аби здійснити втілення вищезначеної мети соціальної звітності, необхідно виконати такі завдання:

- задовольнити інформаційні запити довгострокових інвесторів щодо наслідків прийняття рішень у найближчому майбутньому;
- змістити акцент показників оцінки результатів бізнесу з короткотермінових на довготермінові;
- відобразити відношення факторів ESG (екологічні, соціальні і корпоративні) і фінансових показників у прийнятті рішень, що відбиваються на результатах діяльності бізнесу;
- показати зв'язок між стійкістю фірми та її економічною значущістю [33].

Саме у такому випадку соціальна звітність буде слугувати підняттям довіри до компанії, забезпечення створення благотворної репутації підприємства, утворення соціального довкілля для підприємництва, консолідація довіри інвесторів, поліпшення лояльності стосовно компанії зі сторони органів держави та місцевого самоврядування.

Аби досягти мети, завдань соціальної звітності необхідно здійснити реалізацію функцій соціальної звітності. Можна виокремити такі основні функції соціальної звітності, які були сформовані в процесі аналізу літератури: систематизація, аналітична (оціночна), економіко-правова, інформаційна, оберненого зв'язку, соціальна, контрольна, логістична, комунікативна, прогнозування (планування, стратегічна) [34].

Розголошення соціальних аспектів діяльності підприємства сприяє зростанню його вартості, оскільки це розкриває можливості здійснення соціально активних ініціатив та підвищення конкурентоспроможності. Проте впровадження соціальної звітності супроводжується рядом недоліків. Так, Теловата М.Т. та Безверхий К.В [34] виділяють такі проблеми:

- юридичні ризики, пов'язані з вимогами регуляторів до річної фінансової звітності;
- можливе незадоволення інформаційних потреб усіх зацікавлених осіб одним звітом;
- незадоволеність менеджерів через необхідність розкривати інформацію за межами звичайного процесу звітності;
- добровільний характер підготовки;
- нерозвиненість систем обліку у сфері сталого розвитку несе додаткові ризики забезпечення достовірності даних інтегрованого звіту.

Важливо додати, що серед проблем впровадження соціальної звітності також є витрати, пов'язані із вивільненням або ж навчанням робочої сили задля ведення соціальної звітності; існуючий інформаційний лад в компаніях налаштований лише на збирання, нагромадження та обробку інформації для задоволення бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності.

Складання соціальної звітності, розголос інформації про СВД компанії провадить ряд ризиків, які зв'язані з некоректним витлумаченням інформації з приводу соціально-активними діями, невмісним розголосом приватної інформації, обмеженими джерелами для постійного складання соціальної звітності, неодержаними жаданими результатами від формування такої звітності, котрі також мають вплив на запровадження ведення соціальної звітності.

Отже, соціальна звітність в основному функціонує як система, яка збирає та узагальнює взаємопов'язані якісні та кількісні показники СВД підприємства. Вона відображає використання соціальних програм, проведення заходів, участь компанії у суспільному житті з метою ухвалення управлінських рішень, задоволення інформаційних потреб зацікавлених сторін та формування позитивного іміджу фірми для отримання додаткових конкурентних переваг.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ (на прикладі АТ «Дніпроазот»)

2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика АТ «Дніпроазот»

Дніпропетровське акціонерне товариство «Дніпроазот» на даний момент являється одним з найбільших підприємств хімічної промисловості в Україні. Підприємство займається випуском аміаку та карбаміду, соди, каустичного хлору, соляної кислоти та гіпохлориду натрію, КМЦ різних модифікацій та товарів народного споживання. Також АТ «Дніпроазот» є єдиним підприємством в нашій країні, яке займається виготовленням рідкого хлору, який використовують для стерилізації питної води та очищення стічних вод. Продукцію товариства використовують в таких галузях, як металургія, сільське господарство, гірничодобувна галузь, хімічній та переробній промисловості, в енергетиці та водопостачанні [35].

Історія створення підприємства бере свій початок ще з 1938 р. – тоді на базі Кам'янського азотно-тукового комбінату було утворено для того часу прогресивне підприємство. На протязі 50-80х рр. минулого століття підприємство розвивається: вводять в експлуатацію цех з виробництва азотної кислоти, флотореагентів, етилбензолу; розвиток хлорного виробництва відбувається завдяки переробці солі з Артемівського родовища; вводять в експлуатацію два великотоннажних агрегати синтезу аміаку та два агрегати з виготовлення карбаміду; здають в експлуатацію виробництво поліізоціонату.

В 1993 році підприємство набуває статусу відкритого акціонерного товариства «ДніпроАЗОТ», що підвищує їхню самостійність та відкриває нові горизонти для співпраці з партнерами. Розпочинаючи з 2000-х років на товаристві відбувається постійна модернізація та переоснащення основних фондів з нарощуванням випуску продукції та зниження норм витрат сировини та енергоносіїв. Результатом рішення загальних зборів у 2011 році ВАТ

«Дніпроазот» стає публічним акціонерним товариством «Дніпроазот». Свою актуальну назву АТ «Дніпроазот» підприємство отримало в 2018 році [35].

Керівництво товариством здійснюють: Загальні збори, які є вищим органом товариства; Наглядова Рада – колегіальний орган; Правління – колегіальний виконавчий орган. Загальні повноваження та функції управління товариством наведено на рис. 2.1.

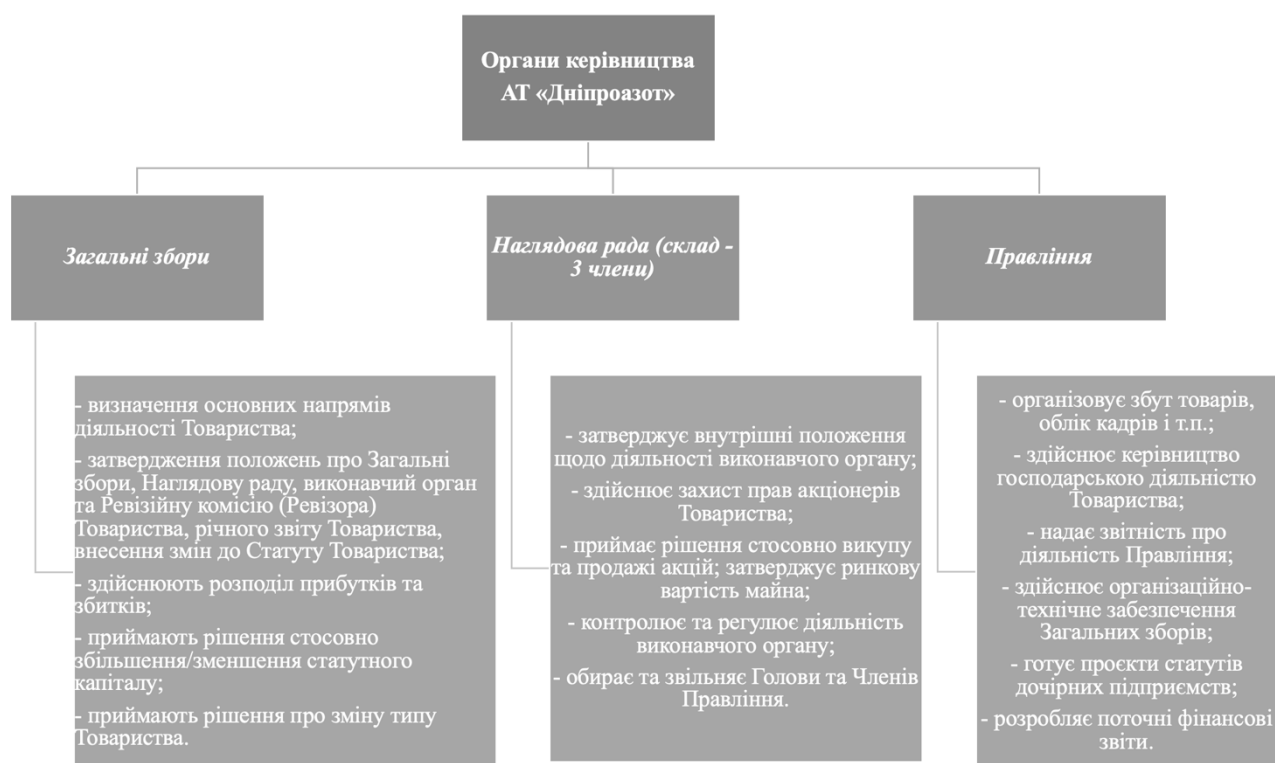

Рис. 2.1. Загальні повноваження та функції управління АТ «Дніпроазот»
(розроблено автором на основі джерел [36-38]).

Одне з ключових місць в організаційній структурі управління займає бухгалтерія (в штаті наявний 31 бухгалтер), керівником є головний бухгалтер і поділяється на 4 бюро: виробничий облік, облік матеріалів, бюро фінансової звітності, зведене бюро та облік заробітної плати.

В процесі бухгалтерського обліку в товаристві застосовують такі системи: «ІТ-підприємство» та «1С: Заробітна плата і управління персоналом», саме вони забезпечують повний комплект функцій стосовно управління виробничими, матеріальними та фінансовими ресурсами, а також виробництво та продажі,

планування постачання, контроль якості продукції та перелік виробничих технологій та нормативів.

Товариство має всі потрібні посадові інструкції робітників облікового апарату та розподіл посадових обов'язків, а також повноважень серед них.

В умовах ринкової економіки необхідно вживати заходів, аби не бути збанкрутованим господарством. Задля цього потрібно своєчасно проводити фінансовий аналіз і виявляти та ліквідувати недоліки у фінансовій діяльності.

Фінансово-господарська діяльність суб'єкта економіки оголюється при розкритті бухгалтерської звітності.

Одним із засобів узагальнення являється бухгалтерський баланс: з однієї сторони – складу та розташування господарських засобів; з другої сторони – початку їх створення у вартісному вимірі, таким же чином формулювання найголовніших показників, які зображають результат господарської діяльності підприємства, його матеріального стану та розрахункових взаємозв'язків із партнерами на початок та на кінець періоду. Тоді як на початок періоду з представлених підприємством даних можна взяти інформацію про початкові можливості господарства на грядущий період, а з кінцевих – про проведену діяльність підприємства, його сильні та слабкі сторони, які зі свого боку є основою для прогнозування дій та розвитку в наступному місячному, квартальному та річному періодах.

Оцінку майна та капіталу наведено в табл. 2.1.

Згідно таблиці 2.1 вартість майна у 2022 році зменшилася на 45% порівняно із 2018 роком. Найвагоміший вплив у вартісному вираженні склали поточні зобов'язання зі 29789 тис. грн. Щодо вартості оборотних активів, то з 2018 року по 2022 рік вони зросли на 600891 тис. грн. Левова частка відійшла до грошових коштів та їх еквівалентів, які зросли у пів рази за період досліджу.

Власний капітал у вартісному вираженні зріс на 69,27% та склав 1568791 тис. грн. Але необхідно відзначити, що і вартість зобов'язань зросла на 8,81%.

Отож, на АТ «Дніпроазот» за 2018-2022 рр. можна спостерігати гарну тенденцію росту вартості грошових активів, але належить відмітити те, що

зросла вартість зобов'язань – це є негативним явищем, яке потребує застосувати заходи зі сторони керівництва.

Таблиця 2.1

Оцінка майна та капіталу АТ «Дніпроазот» за 2018-2022 рр., тис. грн.

№ з/п	Види активів та пасивів	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
	Майно усього	2237706,0	2255194,0	1861290,0	1178867,0	1240099,0	55,42
1	Необоротні активи	1037830,0	1056615,0	98160,0	1009747,0	1060023,0	102,14
1.1	Основні засоби	710987,0	740378,0	729418,0	708712,0	740402,0	104,12
2	Оборотні активи	1199876,0	1198579,0	1763130,0	1691208,0	1800767,0	150,08
2.1	Запаси	239124,0	245098,0	319470,0	308910,0	357865,0	149,66
2.2	Поточна дебіторська заборгованість	398170,0	372870,0	509339,0	487190,0	509748,0	128,02
2.3	Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	34999,0	52977,0	281574,0	298754,0	51973,0	148,49
	Капітал усього	951365,0	967631,0	1568801,0	1569633,0	1589580,0	167,08
3	Власний капітал	926798,0	941676,0	1541308,0	1541679,0	1568791,0	169,27
3.1	Зареєстрований (пайовий) капітал	351584,0	351584,0	351584,0	351584,0	351584,0	100,00
4	Зобов'язання і забезпечення	61423,0	66270,0	65547,0	69049,0	66832,0	108,81
4.1	Поточні зобов'язання	24567,0	25955,0	27493,0	27954,0	29789,0	121,26
4.2	Поточна кредиторська заборгованість	36856,0	40315,0	38054,0	41095,0	37043,0	100,57

Отож, на АТ «Дніпроазот» за 2018-2022 рр. можна спостерігати гарну тенденцію росту вартості грошових активів, але належить відмітити те, що зросла вартість зобов'язань – це є негативним явищем, яке потребує застосувати заходи зі сторони керівництва.

В грошовому вираженні підприємства основні фонди зображено в бухгалтерському балансі – основні засоби.

До матеріальних активів, які передбачається застосовувати більше одного року, якими підприємство буде користуватися у виробничій діяльності. Матеріальні активи протягом терміну служби зберігається натуральна форма і через знос втрачається їхня вартість, яка потім переміщується на готовий продукт і вертається до власника у грошовому вимірнику під виглядом амортизації [39].

Оцінка основних засобів – це визначення основних фондів господарства задля цілей обліку і аналізу, економічного розрахунку і прогнозу, створення підсумування галузевих та господарських показників (додаток В).

За термін дослідження вартість матеріальних цінностей змінилася всього на всього на 0,01%, це говорить про те, що на підприємстві наявна техніка, яку потрібно оновити. Підтверджує даний висновок постійно зростаюча сума зносу, яка у 2022 році збільшилася майже на 359 тис. грн. порівняно із 2018 роком. Коефіцієнти оновлення та придатності збільшилися на 1296% та 16,29% відповідно, це говорить про модернізацію та оновлення наявних основних засобів, але через велику кількість виробничого обладнання, знос зростає. (інформація з додатку В).

Як підсумок, на АТ «Дніпроазот» на балансі знаходиться застаріле обладнання, яке потребує заміни та оновлення. Від новітньої техніки залежить продуктивність праці – чим вона краща, тим краща продуктивність праці (кількість виробленої продукції зростає). Тому для підняття технічного забезпечення АТ «Дніпроазот» необхідно замінити обладнання або ж модернізувати те, що є.

Фінансовий результат діяльності підприємства – це різниця між доходами та витратами підприємства. За системою показників фінансових результатів можна зробити оцінку щодо здатності господарства забезпечити неодмінне збільшення власного капіталу [40].

З таблиці 2.2 видно, що товариство протягом 2018-2022 рр. працює з прибутками. У 2022 році порівняно із 2018 роком йде збільшення виручки на 1149622,0 тис. грн. Відбулося також збільшення собівартості на 1215768,0 тис. грн. Така динаміка позначилася на зменшенні валового прибутку підприємства на 1866146,0 тис. грн. А ось збільшення витрат на збут склали 2 тис. грн. з 2018 року по 2022 рік.

Отож, за період дослідження фінансові результати СФГ «Колос» спостерігається позитивний напрям – це демонструє те, що підприємство має кошти, які доречно витратити задля розвитку господарства.

Ліквідність балансу – це можливість суб'єкта господарювання перетворювати свої активи в готівку та погасити зобов'язання або ступінь покриття боргових зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких у грошові кошти відповідає строку погашення платіжних зобов'язань [41].

Платоспроможність підприємства залежить від ступеня ліквідності балансу. Основна властивість ліквідності – це формальне переважання вартості оборотних активів над короткостроковими пасивами. І, головне, чим більше це переважання, тим кращий фінансовий стан має господарство з позиції ліквідності (Додаток Г).

Таблиця 2.2

**Фінансові результати діяльності АТ «Дніпроазот» за 2018-2022 рр.,
тис. грн.**

№ з/п	Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	5850176,00	6999686	5810176	5810176,00	6999798,00	119,65
2	Операційні витрати, у тому числі: а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	3978176,0	5911614	4195759	3910176,0	5193944,0	120,56
	б) адміністративні витрати	248734	262753	229124	215638	255691	102,80
	в) витрати на збут	495601	491406	496766	493209	497654	100,41
	г) інші операційні витрати	45679	479170	723507	120893	55087	120,60
3	Валовий прибуток (збиток)	1872000,00	1088072	1614417	1900000,00	1805854,00	96,47
4	Валовий прибуток (збиток) у % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	32,00	15,54	27,79	32,70	25,80	80,62
5	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	378790	337089	705960	652389	557591	147,20
6	Фінансові та інвестиційні доходи	20653	16425	32691	30123	31678	153,38
7	Фінансові та інвестиційні витрати	53975	77496	60816	61976	65432	121,23
8	Фінансовий результат до оподаткування	1092973,00	275688	669084	1224150,00	1120878,00	102,55
9	Чистий прибуток (збиток)	145732	273532	61035	86542	275123	188,79
10	Чистий прибуток (збиток) у % до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2,49	3,91	1,05	1,49	3,93	157,78

1	2	3	4	5	6	7	8
11	Чистий прибуток (збиток) у % до валового прибутку (збитку)	7,78	25,14	3,78	4,55	15,24	195,70

В додатку Г видно, що оцінка ліквідності активів зросла майже по всіх показчикам: високоліквідні активи виросли в 2 рази і складала 282567,0 тис. грн. у 2022 році порівняно із 136893,0 тис. грн. у 2018 році; показники платоспроможності за термін дослідження в прекрасному стані; коефіцієнт абсолютної ліквідності показав зменшення на 33,33% та становить 0,08 у 2022 році супроти 0,12 у 2018 році; більші показники також має оцінка оборотних активів. Щодо чистого доходу, то він збільшився майже на 20% у 2022 році порівняно із 2018 роком, а середньорічна вартість оборотних активів збільшилася на 3,60% у 2022 році проти 2018 року.

Отже, за 2018-2022 рр. оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності активів проявила примноження практично по всіх показчикам. Тобто можливості підприємства для саморозвитку є.

Висновком загальної та економічної характеристики акціонерного товариства «Дніпроазот» є те, що дане господарство володіє в задовільній мірі обіговими коштами для свого сталого розвитку. Хоча компанія має можливість виконувати соціальні зобов'язання перед суспільством та персоналом, проте існуючі негативні тенденції утруднюють забезпечення сталості та регулярності соціальних заходів, оскільки відсутня необхідна інфраструктура для соціальної діяльності на підприємстві.

2.2. Особливості організації соціально-відповідальної діяльності АТ «Дніпроазот»

З огляду на багатоваріантність втілення соціально-відповідальної діяльності на підприємствах розглянемо особливості даної діяльності на АТ «Дніпроазот».

Базальний рівень визначається оплатою податків та додержанням соціальних основних гарантій. Товариство виконує всі розрахунки вчасно та у повній кількості, зокрема виплати пов'язані з бюджетом (розрахунки із страхування, соціальна допомога державі), саме ці розрахунки відбивають внески, які покривають видатки держави на допомогу людям при безробітті або нещасних випадках із робітниками АТ «Дніпроазот». Соціальне забезпечення співробітників відображається у відрахуваннях на соціальні заходи, які є зображенням елементів витрат. Акціонерне товариство «Дніпроазот» дотримується всіх соціальних гарантій: зарплата встановлена на рівні не менше мінімальної заробітної плати в країні, тривалість трудового часу не переважає встановленої законодавством межі, виплати за лікарняний виконуються своєчасно та в загальному обсязі, розрахування з роботи лише за причин, які встановлено державою, відпустка згідно законодавчих норм.

В 2022 році відрахування на соціальні заходи збільшилися на 8661 тис. грн., це зв'язано як із зростанням мінімальної заробітної плати, так із збільшенням кількості персоналу. Зменшення зазнали і поточна кредиторська заборгованість з бюджетом на 3020 тис. грн. у 2022 році у порівнянні з 2021 роком.

На додаток корпоративний щабель визначається соціальним забезпеченням співробітників. В колективному договорі АТ «Дніпроазот» розміщено список пільг для працівників товариства:

- щорічна додаткова відпустка тривалістю до 35 календарних днів;
- компенсація витрат на придбання спеціального одягу та інших засобів особистого захисту;
- виплата грошового винагородження з приводу Дня хіміка;
- відпустка в лікувально-оздоровчому комплексі (ЛОК) «ХІМІК»;
- виплата на кожного з батьків, якщо народжується дитина;
- додаткові виплати матерям, які мають дитину до трьох років тощо.

Для співробітників товариства наявне лікувальне харчування, медична допомога, організація культурно-масових заходів, в тому числі корпоративів до нового року та подарунків, проведення спортивних заходів тощо.

Контроль за кваліфікацією працівників на АТ «Дніпроазот» також виконується: за рахунок товариства здійснюється навчання та підвищення фахових навичок робітників (табл. 2.3).

В процесі дослідження було з'ясовано, що АТ «Дніпроазот» активно проводить навчання та підвищення кваліфікації своїх співробітників. Слід відмітити, що у 2022 році було підготовлено більше нових співробітників, аніж у 2021 році (71 та 67 відповідно), також зросла середньооблікова численність працівників на 21 особу у 2022 році порівняно з 2021 роком. Також покращення зазнала кількість осіб, які підвищили свої професіональні навички у відсотковому вираженні – на 3,83% у 2022 році порівняно з 2021 роком.

Дослідження аналізу витрат стосовно соціальної діяльності до головної групи стейкхолдерів, а саме робітників акціонерного товариства «Дніпроазот» зображено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.3

**Навчання та підвищення фахових навичок співробітників АТ
«Дніпроазот»**

Показники	2019 р.	2021 р.	2022 р.
Середньооблікова чисельність штатних робітників облікового складу, осіб	3515	3501	3522
Середня чисельність позаштатних робітників та осіб, які працюють за сумісництвом, осіб	9	4	6
Підготовлено нових робочих, осіб	25	34	43
у % до середньооблікової чисельності працівників	0,71	0,97	1,22
Підвищено розряди, осіб	57	67	71
у % до середньооблікової чисельності робітників	1,62	1,91	2,02
Підвищили свої професіональні навички та знання на курсах підвищення кваліфікації, осіб	626	523	661
у % до середньооблікової чисельності робітників	17,81	14,94	18,77

В процесі аналізу виявлено, що середній прибуток на одного працівника зменшився у 2022 році на 31,41 тис. грн. Це пов'язано як із зростанням кількості працівників на 21 особу, так і зі зменшенням фінансового результату на 103272 тис. грн. Витрати на навчання та перекваліфікацію працівників зросли на 125 тис. грн. Фонд оплати зріс на 5915 тис. грн., це є наслідком підвищенням численності співробітників та зростанням оплати праці.

Показники соціальної активності АТ «Дніпроазот»

Показники	2019 р.	2021 р.	2022 р.
Коефіцієнт плинності кадрів, %	0,71	0,42	0,60
Середній прибуток на одного працівника, тис. грн.	190,35	349,66	318,25
Середній фонд оплати праці на одного працівника, тис. грн.	137,41	137,17	138,00
Витрати на навчання працівників, у % до заробітної плати	3,35	4,12	4,17
Коефіцієнт росту заробітної плати	1,13	1,18	1,25
Усього на підготовку, навчання та перекваліфікацію витрачено, тис. грн.	508	475	600
Фонд оплати праці, тис. грн.	482987	480234	486149

На своєму балансі АТ «Дніпроазот» утримує об'єкти соціальної сфери: лікувально-оздоровчий комплекс (ЛОК) «ХІМІК», комбінат суспільного харчування та медпункт.

В цілому видатки на утримання та розквіт об'єктів соціальної інфраструктури за 2022 рік склали 15466 тис. грн., що на 5068 тис. грн. більше, аніж за 2021 рік. Зростання видатків пов'язано здебільшого зростанням зарплати.

Структуру видатків АТ «Дніпроазот» в світлі головних об'єктів соціальної інфраструктури наведено на рис. 2.2.

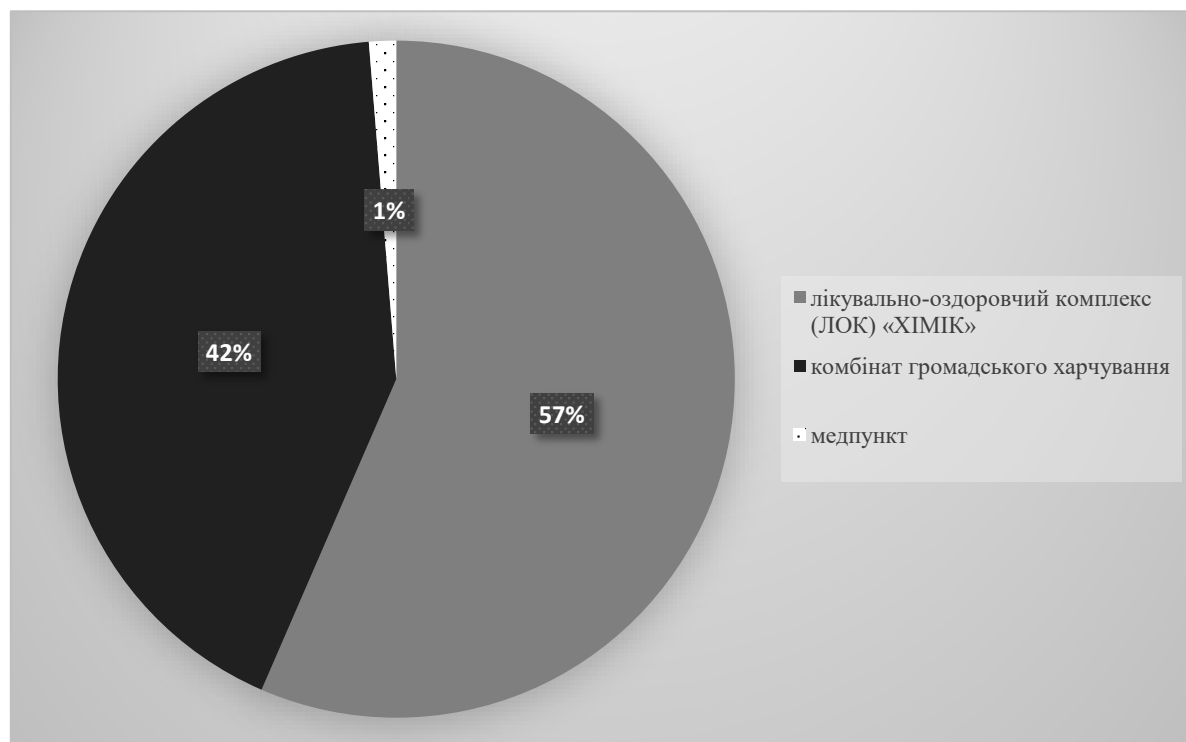

Рис.2.2. Видатки на утримання об'єктів соціальної сфери у 2022 році на АТ «Дніпроазот»

Можна підсумувати, що АТ «Дніпроазот» найменшу кількість грошових коштів витрачає на утримання медичного пункту серед інвестицій у об'єкти соціальної інфраструктури, а саме лише 1%. Найбільші видатки товариство несе на утримання лікувально-оздоровчого комплексу «ХІМІК» - 56,52%. Основними статтями витрат являється оплата праці та матеріали. Друге місце посідають витрати на утримання комплексу громадського харчування, вони склали 42,19% від загальної суми видатків на об'єкти соціальної інфраструктури.

В такий спосіб можна підсумувати, що СВД АТ «Дніпроазот» захоплює операції, які розраховані на внутрішніх стейкхолдерів. Щодо добровільних напрямків СВД, то ними є благодійна допомога та утримання об'єктів соціальної сфери.

2.3. Організація фінансово-економічних інструментів діяльності в АТ «Дніпроазот»

Необхідність організація обліку та звітності в структурі напрямків діяльності АТ «Дніпроазот» потребує створенню обліково-аналітичного забезпечення стосовно СВД.

Первинний облік займає ключову позицію в забезпечення актуальності та правдивості соціальних затрат. При розгляді первинної документації в структурі головних елементів затрат, то вони не мають певних винятковостей у порівнянні з обліком збутових, операційних або адміністративних витрат.

В первинному зображенні соціальних затрат на АТ «Дніпроазот» застосовують комплексні типові первинні документи з начислення заробітної плати, несення матеріальних та інших затрат на утримання об'єктів соціальної інфраструктури. Заробітна плата робітникам об'єктів соціальної сфери реалізується на базі розрахунково-платіжних відомостей, табелів робочого часу; оприбуткування товарів (медикаментів, продуктів харчування, спеціальних засобів для лікувально-оздоровчих цілей тощо) здійснюється на базі ТТН та

податкових накладних, надання послуг засвідчується актом надання послуг тощо (Додаток Г).

Більш значимим в сутності управління товариством є система формовання аналітичних та синтетичних регістрів для обліку соціальних затрат.

Для обліку заробітної плати АТ «Дніпроазот» застосовує рахунок 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», для обліку розрахунків зі страхування застосовують рахунок 65 «Розрахунки з оплати праці» з розлогою аналітикою. Нагромадження затрат на навчання, підвищення фахових навичок співробітників та перекваліфікацію на підприємстві відображається на рахунках 93 «Витрати на збут», 23 «Виробництво», 92 «Адміністративні витрати», 91 «Загальновиробничі витрати» в залежності від того, до якого відділу чи підрозділу належить працівник, який закінчив підвищення кваліфікації, навчання чи перекваліфікацію.

Витрати на соціальні об'єкти на АТ «Дніпроазот» відбиваються на рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності», зокрема на субрахунку 949. В даному субрахунку відображаються витрати, які не могли бути відображені на рахунку 94.

В товаристві розроблено систему аналітичних рахунків задля обліку деяких об'єктів соціальної інфраструктури: затрати на утримання лікувально-оздоровчого комплексу «ХІМІК» нагромаджуються на субрахунку 949.20. Необхідно окреслити, що на даному рахунку зображуються постійні затрати, які несе лікувально-оздоровчий комплекс в не залежності від того, чи є там відвідувачі (хоча це буває вкрай рідко). На рахунку 949.20 відображаються витрати, які пов'язані з пранням білизни, списання канцелярських товарів, постачання медикаментів, знос лікувального обладнання, списання продуктів харчування, медичне обстеження тощо. Себто витрати, які неодмінно пов'язані із діяльністю лікувально-оздоровчого комплексу. На кожен статтю затрат заведено окремий аналітичний рахунок.

Обліком утримання лікувально-оздоровчого комплексу «ХІМІК» на АТ «Дніпроазот» займається зведене бюро та окремий бухгалтер.

Затрати, які стосуються медпункту обліковуються на рахунку 949.30. До статей затрат, які відображаються на цьому рахунку відносять: теплоенергія, фонд оплати праці, матеріали, електроенергія тощо.

Стосовно утримання пункту громадського харчування, то його обліком завідує бюро обліку матеріалів бухгалтерії. Обліковують затрати на утримання комплексу громадського харчування на рахунку 949.40.

Пільги, які прописано в колективному договорі АТ «Дніпроазот» відображаються на рахунку 949.8. Для даного рахунку на товаристві наявні статі аналітичного обліку, які стосуються соціальної діяльності (рис. 2.3).

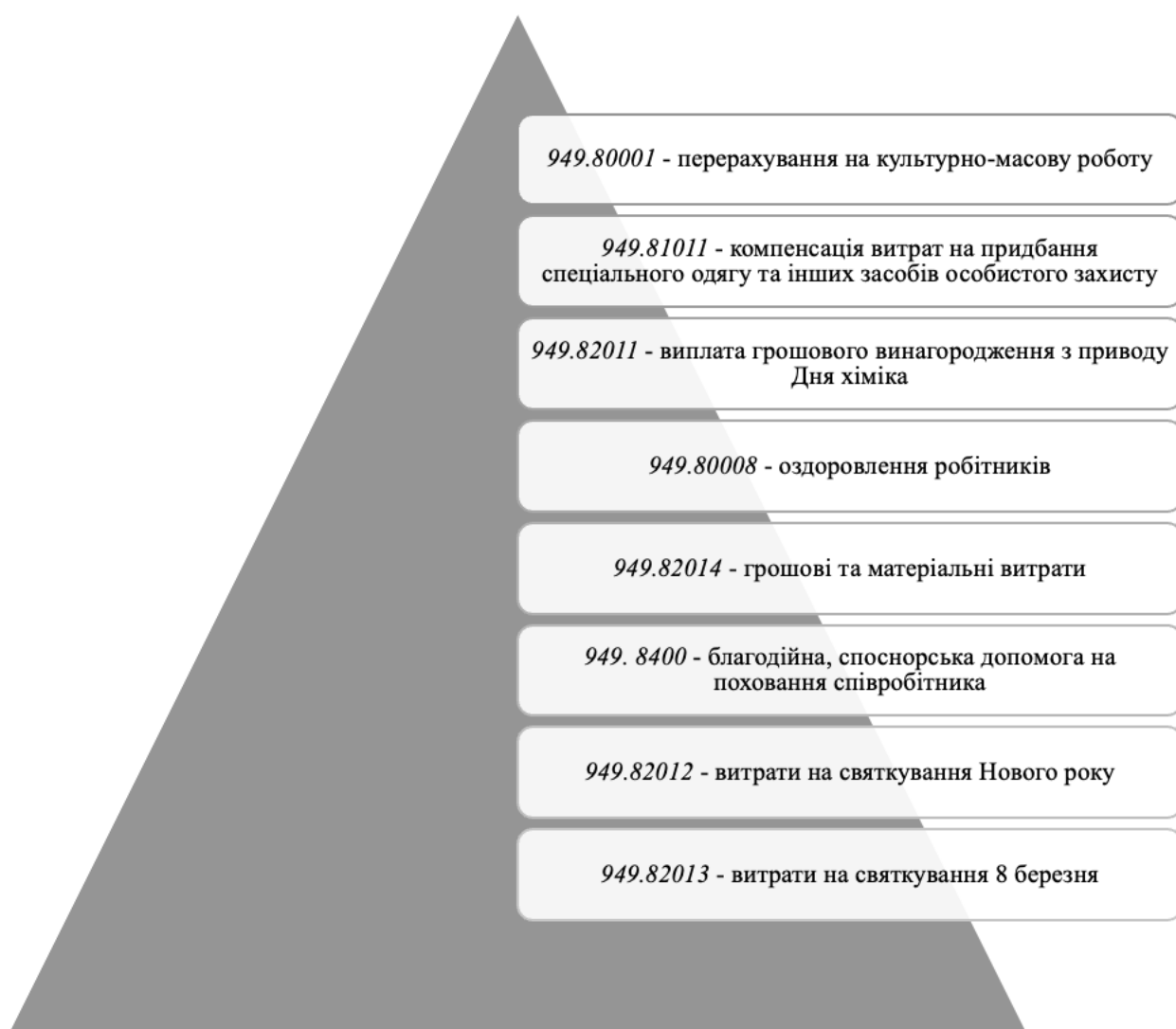

Рис. 2.3. Статті аналітичного обліку АТ «Дніпроазот» стосовно пільг, передбачених колективним договором

Необхідно зауважити, що прогалиною системи аналітичних рахунків 949.8 є відсутність для відокремленого обліку рахунків стосовно щорічної нецільової благодійної допомоги самотніми матеріями, які утримують дитину-інваліда та одному з батьків багатодітних сімей; повторення рахунку для зображення грошових та матеріальних витрат на поховання; щомісячної допомоги матеріям, котрі виховують дитину, меншу за три роки; допомогу при народженні. Вважаємо за недоцільне відображення видатків на спонсорську, благодійну допомогу на рахунку 949.8 через те, що її можуть надавати не лише співробітникам товариства, а і зовнішнім особам, або ж підприємствам.

Наприкінці року зведене бюро складає дві різні відомості стосовно постійних затрат на утримання лікувально-оздоровчого комплексу та на комплекс громадського харчування по місяцях. Але на АТ «Дніпроазот» не розроблено зведеної відомості, які б відображали затрати на лікування, оздоровлення співробітників на протязі року та мали б можливість порівняти їх з минулорічними затратами. Така ж не існує схожої відомості по медпункту.

З річної фінансової звітності АТ «Дніпроазот», яку розміщують на офіційній сторінці товариства можна знайти інформацію щодо базового рівня сплати податків: рядок 1625 балансу відображає відрахування на соціальне страхування працівників (випадки безробіття чи нещасного випадку), в рядку 1620 висвітлюється інформація стосовно розрахунків з бюджетом (надання соціальної підтримки державі), інформація про соціальне забезпечення працівників розкривається в рядку 2510 звіту про фінансові результати.

У звіті про суми нарахованої заробітної плати застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування можна також знайти інформацію щодо сплати внесків до бюджету. У звіті по коштах загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням висвітлюються видатки на допомогу по пологах, вагітності чи втрати працездатності.

Статистичний звіт з праці розкриває корпоративний рівень СВД АТ «Дніпроазот». В ньому висвітлюється інформація стосовно кількості звільнених та прийнятих робітників. Докладно зображується інформація стосовно фонду оплати праці. В окремих рядках приводиться інформація про заохочувальні та компенсаційні виплати, соціальні пільги (які мають особистий характер), премії та винагороди. В даному звіті є системи розташування чисельності співробітників за рівнем заробітної плати. Інформацію про затрати на культурно-побутовий сервіс, видатки на проф. навчання, затрати на соціальне забезпечення чи забезпечення житлом робітників товариство висвітлює в сьомому розділі звіту з праці.

Отож бо, АТ «Дніпроазот» застосовує для обліку соціальних затрат типову первинну документацію, реєстри аналітичного та синтетичного обліку, є розпорядок рахунків щодо обліку відомостей соціального буття, проте в них існують означальні недоліки. Ускладненням ходу аналізу соціальних видатків слугує делегування обліку об'єктів соціальної інфраструктури на різні підрозділи бухгалтерії.

Аналіз соціальної діяльності ускладняється тим, що інформація про неї міститься в податковій, фінансовій та статистичній звітності, і до того ж, є неповною. В товаристві немає розробленої форми звітності, яка б відображала повну інформацію стосовно соціальних затрат.

РОЗДІЛ 3. ВПРОВАДЖЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ (на прикладі АТ «Дніпроазот»)

3.1. Обліково-аналітичне забезпечення соціальної звітності на підприємстві (на прикладі АТ «Дніпроазот»)

Для ефективного провадження СВД на АТ «Дніпроазот» необхідно сформулювати відповідне обліково-аналітичне забезпечення. Дослідивши особливості СВД на АТ «Дніпроазот» можемо запропонувати п'яти етапний підхід щодо організації соціального обліку в частці утворення облікового забезпечення за соціальними операціями (рис. 3.1).

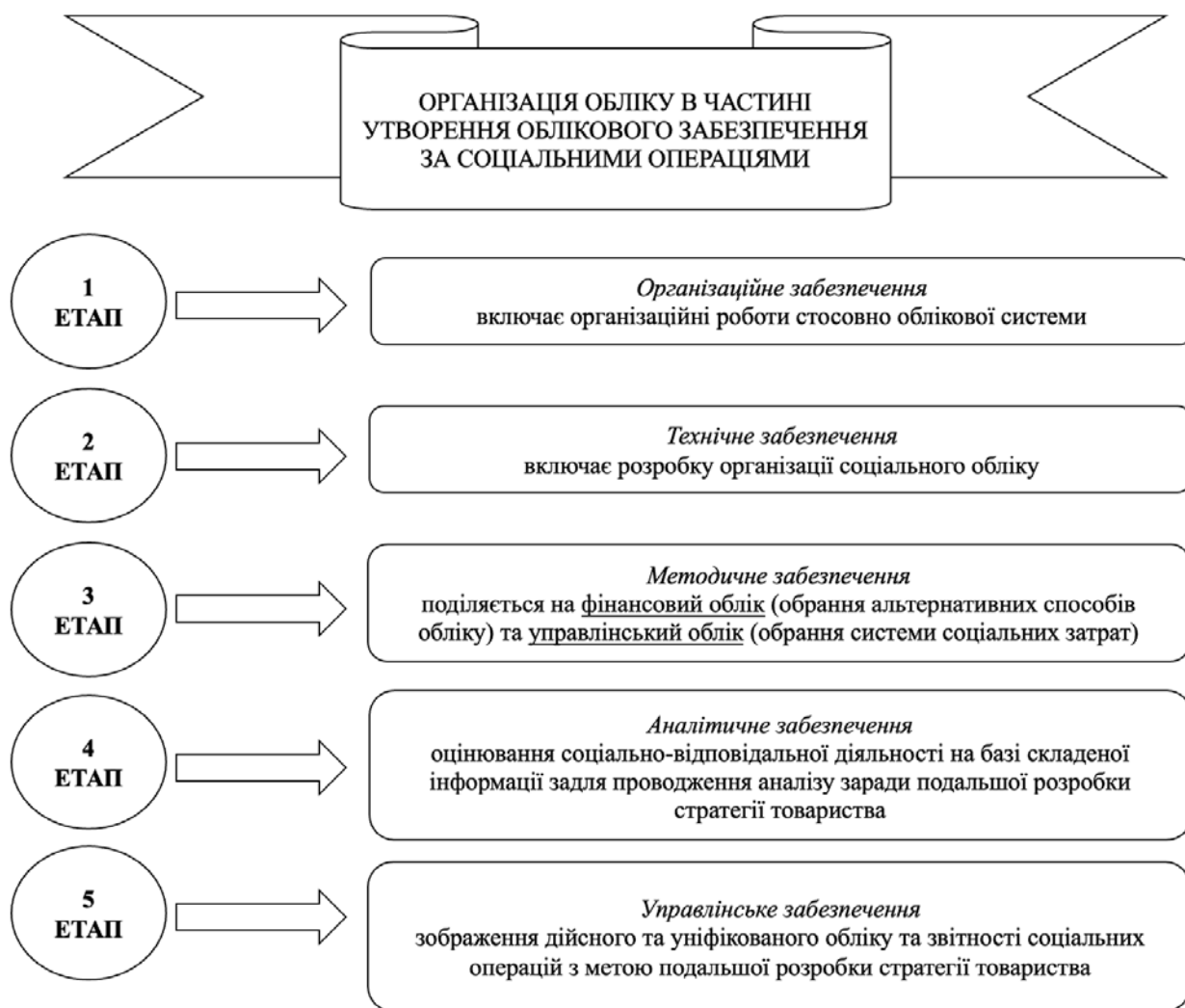

Рис. 3.1. Запропонований п'яти етапний підхід щодо організації обліку в частці утворення облікового забезпечення за соціальними операціями

Перший етап організації обліку в частині утворення облікового забезпечення за соціальними операціями завбачує обрання суб'єктів реалізації операцій. Змінення визначених бухгалтерів стосовно обліку відповідних напрямків діяльності доцільніше не змінювати, через те що напрямки соціальної активності мають системно різний характер та основоположні облікові властивості. Головний бухгалтер товариства має бути відповідальним за проведення соціального обліку. Загальні норми обробітку інформації слушно використовувати і в частці оброблення даних соціального характеру.

В процесі другого етапу «технічного забезпечення» потрібно розробити аналітичні рахунки. Зважаючи на те, що товариство використовує автоматизовану систему ведення бухгалтерського обліку, а соціальні операції обліковуються на різноманітних рахунках та через це відбувається перенасичення аналітичних рахунків, тому для створення продуктивного інформаційного підґрунтя можемо запропонувати АТ «Дніпроазот» додати субконто до таких аналітичних рахунків, як 23, 92, 94, 93, 91, саме на яких і зосереджується облік соціальних операцій (рис. 3.2).

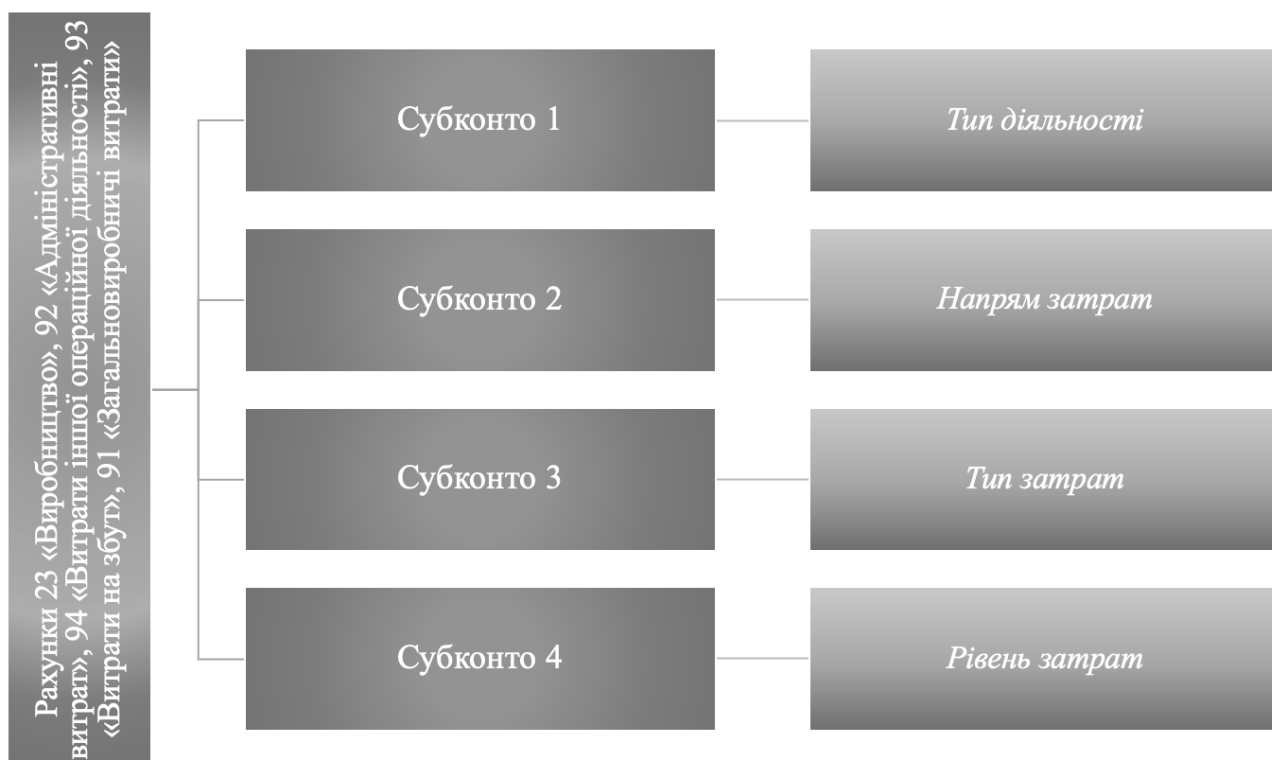

Рис. 3.2. Вдосконалені субконто для рахунків обліку соціальних операцій на АТ «Дніпроазот»

При впровадженні субконто 1 «Тип діяльності» пропонується виокремити соціальну, екологічну, допоміжну та основну діяльність. Обліковуючи соціальні операції потрібно вибирати «Соціальний рід діяльності». Аби віднести ту чи іншу господарську операцію до соціальної пропонуємо охарактеризувати, які факти господарської діяльності відносяться до соціальної активності (рис. 3.3).

В субконто 2 «Напрямок затрат» на базі проведеного дослідження винятковості СВД АТ «Дніпроазот» висуваємо такі необхідні соціальні напрямки: соціальний захист співробітників, об'єкти соціальної сфери, доброчинна та спонсорська допомога.

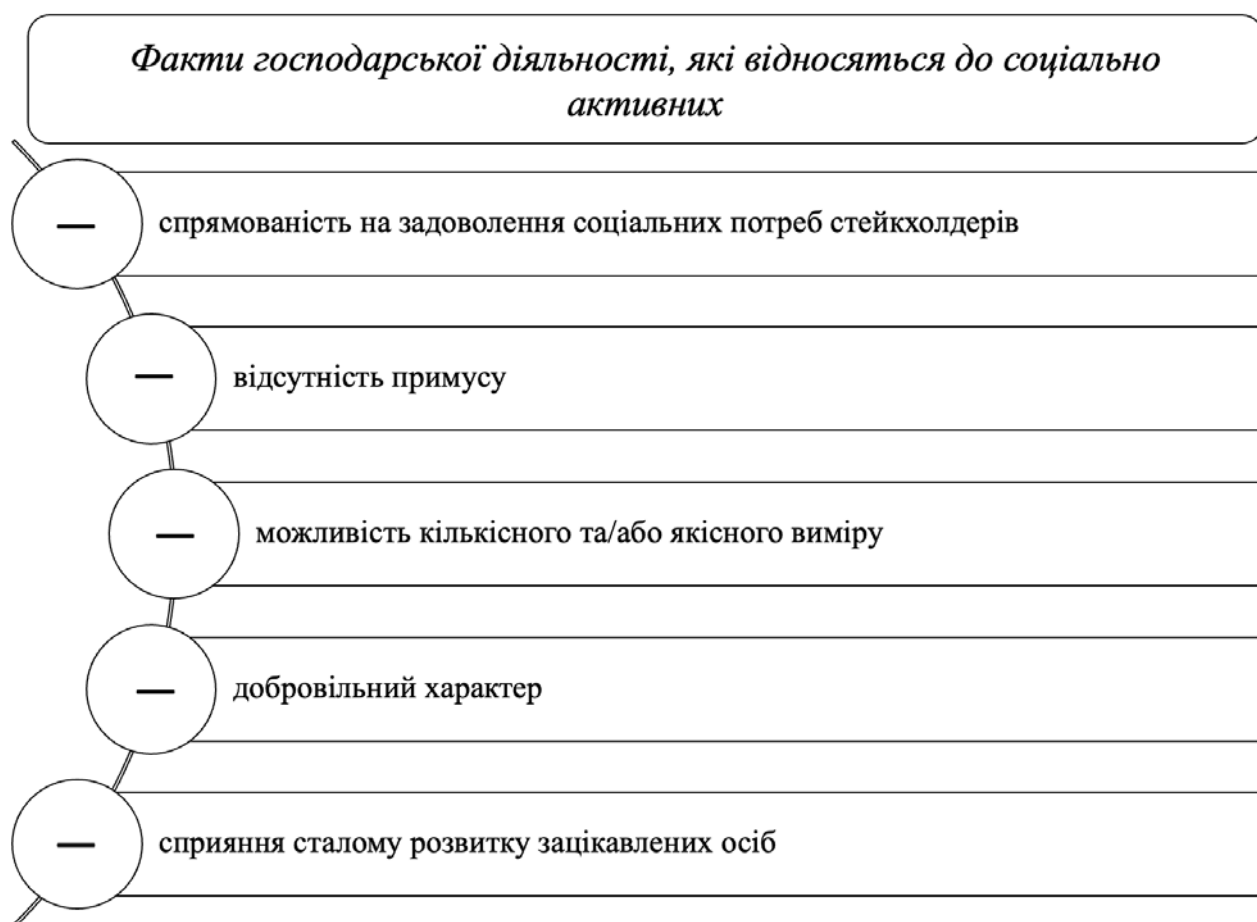

Рис. 3.3. Факти господарської діяльності, які відносяться до соціально активних.

Кожний напрямок затрат радимо розписати у подробицях за типами затрат в субконто 3: об'єкти соціальної сфери – медпункт, лікувально-оздоровчий комплекс «ХІМІК» та комбінат громадського харчування; соціальне забезпечення співробітників – навчання, підвищення фахових навичок та перекваліфікація

персоналу, лікувально-оздоровче харчування, ведення культурно-масових робіт; доброчинна та спонсорська допомога – видатки на ведення місцевих святкових заходів.

Доречність застосування на АТ «Дніпроазот» субконто 4 «Рівень затрат» визначається тим, що товариство згідно чинного законодавства вбезпечує присудження пільг та реалізує різні благодійні соціальні заходи в інтересах співробітників. При цьому субконто 4 «Рівень затрат» поділяється на два види: базовий та доброчинний рівні.

Третій етап організації обліку в частці утворення облікового забезпечення за соціальними операціями «методичне забезпечення» в елементах управлінського обліку має в своєму складі розроблення системи соціальних видатків. Впевнені, що систему соціальних видатків на АТ «Дніпроазот» охарактеризовано у світлі субконто до рахунків затрат.

На цьому етапі для АТ «Дніпроазот» пропонуємо зосереджувати капітал для виконання умов соціальних зобов'язань з навчання, підвищення фахових навичок та перекваліфікації персоналу на субрахунку 474 «Забезпечення інших витрат і платежів», а саме аналітичному рахунку 474.1 «Забезпечення витрат на навчання, підвищення фахових навичок та перекваліфікації персоналу». По дебету даного рахунку відображаємо застосування забезпечення на задоволення конкретних потреб (з кредиток рахунків 23, 63, 31 та ін.), по кредиту аналітичного рахунку 474.1 вважаємо за доцільне зображати утворення нагромаджень на навчання, підвищення фахових навичок та перекваліфікації співробітників (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Кореспонденції рахунків стосовно обліку нагромадження на навчання, підвищення фахових навичок та перекваліфікації робітників

<i>Утворення забезпечення</i>		
Утворення нагромадження на навчання, підвищення фахових навичок та перекваліфікації робітників	23, 91, 92, 93	474.1
<i>Використання забезпечень</i>		
Надання послуг центрами навчання та підвищення фахових навичок	474.1	685
Начислення податкового кредиту	641	685
Перерахунок коштів за надані послуги	685	311

Робимо пропозицію застосовувати прогнозний метод обчислення на базі середніх затрат на навчання, підвищення фахових навичок та перекваліфікації робітників для формулювання розміру забезпечень на навчання, підвищення фахових навичок та перекваліфікації робітників за середньозваженим показником (табл. 3.2).

Кількість співробітників, які будуть проходити навчання, підвищення фахових навичок та перекваліфікації співробітників у наступному році робимо пропозицію розраховувати відділу кадрів за вимогою керуючих підрозділів (умовно означено 750 осіб).

$$B_{\text{пр}} = \frac{B_1 + B_2 + B_3}{\sum_3 \text{Ч}} \times \text{Ч}_{\text{пр}}, \quad (3.1)$$

де $B_{\text{пр}}$ – прогнозовані затрати на навчання, підвищення фахових навичок та перекваліфікації співробітників на наступний рік, тис. грн.;

B_1, B_2, B_3 – затрати на навчання, підвищення фахових навичок та перекваліфікації співробітників за останні три роки, тис. грн.;

$\text{Ч}_{\text{пр}}$ – прогнозована численність співробітників, які проходитиме навчання, підвищення фахових навичок та перекваліфікації в наступному році, осіб;

$\sum_3 \text{Ч}$ – сумарна численність співробітників, яка проходила навчання, підвищення фахових навичок та перекваліфікацію на протязі останніх трьох років, осіб.

Таблиця 3.2

Розрахунок забезпечень на навчання, підвищення фахових навичок та перекваліфікацію співробітників

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Кількість робітників, які пройшли навчання, підвищення фахових навичок та перекваліфікації, осіб	708	594	738
Сукупні витрати на навчання, підвищення фахових навичок та перекваліфікації, тис. грн.	508	475	600
Середні витрати на навчання, підвищення фахових навичок та перекваліфікації, тис. грн.	0,72	0,80	0,81
Прогнозні середні витрати на навчання, підвищення фахових навичок та перекваліфікації, тис. грн.	0,88		
Прогнозні сукупні витрати на навчання, підвищення фахових навичок та перекваліфікації (забезпечення), тис. грн.	660,2		

Доцільно втілити у життя управлінське забезпечення на АТ «Дніпроазот» у зведеній відомості нагромадження соціальних видатків (додаток Д). Дана відомість дасть змогу відбивати нагромаджені соціальні видатки у відповідності до нових субконто та зіставляти їх із соціальними видатками за минулий період. До того ж в цій зведеній відомості передбачено обчислення приросту та частки в загальній структурі видатків соціальних затрат.

Отож, якщо АТ «Дніпроазот» втілить у дійсність запропонований п'яти етапний підхід організації обліку в частці утворення облікового забезпечення за соціальними операціями, то отримає такі позитивні вигоди, як: оперативний контроль та управління соціальними видатками, створення відомостей нагромадження соціальних затрат, коректність нагромадження інформації соціального типу, обминання пагубних наслідків можливих кризових ситуацій та втілення заходів за графіком щодо створеного забезпечення під видатки на навчання та перекваліфікацію співробітників.

3.2. Методика формування соціальної звітності на підприємстві (на прикладі АТ «Дніпроазот»)

У зв'язку з тим, що АТ «Дніпроазот» намагається активно вести СВД, то вважаємо великою необхідністю для керівництва формування повної, правдивої та своєчасної інформації задля прийняття результативних управлінських рішень в соціально-економічній структурі. Для вдоволення таких потреб варто формувати внутрішню нефінансову звітність.

Для акціонерного товариства «Дніпроазот» можемо запропонувати загальний алгоритм формування нефінансової звітності, який можна використовувати для формування як внутрішнього, так і зовнішнього соціального звіту. (рис. 3.4).

Нефінансовий звіт можна складати у довільній формі, так товариство зможе висвітлювати лише ту інформацію, яка потрібна саме йому.

Далі годиться обрати системи кількісних та якісних показників (додаток Е). Така методика кількісної оцінки, яка охарактеризована в додатку Е, можна користуватися для викривання «вузьких місць» товариства, себто для того, що є для товариства великою проблемою.

Рис. 3.4. Загальний алгоритм формування нефінансової звітності запропонований для АТ «Дніпроазот»

Стосовно якісних показників, то їх можна оцінювати в бінарній системі: наявно/ненаявно (1/0), в тому числі річних нефінансових звітів, існування колективного договору, добросовісна бізнес практика, соціальні дослідження. Показники чисельності згадування у пресі, прийнятих гарних рішень місцевими органами самоврядування, періодичність податкових перевірок ми також враховуємо до якісних показників, так як в їх основі лежать дані, які слід згромаджувати з різноманітних джерел, і вони не мають кількісного вимірювання.

Показники освіченості потенціальних покупців та співробітників про товариство, мірою задоволення роботою, кліматом на підприємстві радимо давати оцінку за 10-бальною шкалою на базі анкети.

Формування будови нефінансового звіту завбачує розробку різних розділів, підрозділів, їх організованість, що дозволить користувачам швидко зорієнтуватися в документі та виявити необхідну для них інформацію. Якісні та кількісні показники соціальної відповідальності було згруповано згідно до розділів, які можливо відобразити у нефінансовому звіті.

Головний бухгалтер є відповідальним за формування нефінансового звіту. Скласти цей звіт слід доручити одному з бухгалтерів товариства, дана дія має певні переваги: великий ступінь довіри до робітників, економія грошових коштів, товариство може на свій розсуд обирати наповненість та вигляд звіту із приєднанням групи співробітників або аутсорсера. Робимо пропозицію нефінансовий звіт формувати один раз в рік. При вияві мерехтіння видатків поміж роками, в майбутньому, дозволить вибрати найбільш сприятливий період формування, що саме дозволить розкрити детермінований зв'язок.

Щоб досягти якісної характеристики даних, яка висвітлюється у соціальній звітності АТ «Дніпроазот» потрібно означити сукупність принципів, яких належить дотримуватися під час виконання облікових процедур та формування звітності (рис. 3.5) [42].

Перший блок принципів зображають теоретичне підґрунтя нефінансової звітності: науковість, обачність, системність, автономність, кількісна оцінка. Автономність передбачає те, що у нефінансовій звітності не мають відбиватися соціальні затрати та зобов'язання власників товариства. Обачність прогнозує використання методів оцінки, які перешкоджають зниженню оцінки соціальних зобов'язань та затрат. Щодо принципу системності віщує створення інформаційної системи формування нефінансової звітності.

Другий блок це принципи, які визначають склад та структуру нефінансової звітності. Принцип надійності являється якісним критерієм нефінансової звітності. Стосовно принципу економічності, то він характеризується так:

видатки, які товариство понесло задля формування нефінансового звіту, не мають перевищувати одержані доходу від застосування КСВ. Соціальний звіт повинен бути не лише корисним, а й зрозумілим для групи заінтересованих користувачів. Достатність даних повинна бути достатньою для приймання не лише економічних, а і соціальних рішень. Вміщення графіків, схем та таблиці облегшує сприйняття даних з соціального звіту.

Рис. 3.5. Принципи нефінансової звітності (складено автором на основі джерела [42]).

Заключний блок принципів нефінансової звітності вміщає в себе такі принципи, як достовірність, адресність, незалежність, інтегрована інформаційна база, своєчасність та оперативність професійні судження.

Нефінансовий звіт АТ «Дніпроазот» повинен бути адресним та відповідати на потреби ключових груп зацікавлених осіб. Інформація, яка відображається в нефінансовому звіті, має бути актуальною, достовірною та документально підтвердженою. Також вона повинна бути суттєвою і мати вплив на прийняття рішень стейкхолдерами. Нефінансова звітність мусить бути стратегічно цілеспрямованою та зображати пріоритетність діяльності товариства.

Отож бо, формування нефінансового звіту вимагає розбірливих, порядку дій, які повинні базуватися на ґрунтовних принципах. Зарекомендована структура нефінансового звіту завбачає згрупування кількісних та якісних показників у світлі кількох розділів: загальний опис СВД товариства, соціальне забезпечення співробітників, показники видатків на об'єкти соціальної сфери, доброчинної та спонсорської допомоги. Оголення показників згідно зі структурою сприятиме базою для приймання соціально-економічних рішень та формування та публікування зовнішньої нефінансової звітності в майбутньому.

РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ

4.1. Гарантування безпеки умов праці на хімічних підприємствах

Сучасні умови виробництва являється не тільки небезпечними, а і шкідливими, і вони досі мають вплив на стан здоров'я співробітників. Професійні захворювання, що виникають в процесі виробництва, неможливо вважати несподіваними, адже саме за ними ховається недотримання правил безпеки [43].

Для розвитку людства надзвичайно важливим є здобування сполук азоту. Дослідження та спостереження дали змогу визначити велику роль сполук азоту для підвищення продуктивності не лише сільського господарства, а і для поліпшення життя та побуту людей. Саме азот входить до складу різноманітних хімічних сполук, таких як нітрати, аміни, нітриди, амінокислоти, нітрити та інші. Також він є складником нуклеїнових кислот, білків, ферментів та інших.

Взагалі нічим неможливо замінити білковий азот. Через це важливим є доскональне вивчення умов праці на виробництві азотних сполук і наслідків контакту даних сполук з організмом людини.

Азотну кислоту використовують для виробництва добрив та нітратів, для отримання вибухових речовин., барвників та інших речовин. Стосовно промисловості, то азотну кислоту отримують окисненням аміаку, який при недотриманні технологічних норм та гранично допустимих концентрацій має шкідливий вплив на людський організм. Весь процес проходить в два головних етапи: отримання оксиду азоту (II) та перероблення вже його в азотну кислоту. Саме на даному етапі і здійснюється окислення NO до вищих оксидів азоту з поглинанням їх водою [44].

Поглинання діоксиду азоту водою в надміру кисню є заключним етапом. Виготовлення неконцентрованої азотної кислоти має свою технологічну схему без повторного використання матеріалу, тому гази, які виходять, у повній

кількості викидаються в атмосферу. У такому разі, вузол очищення газів на виробництві неконцентрованої азотної кислоти має бути зробленим згідно вимог чинного законодавства, адже він має гарантувати екологічну безпеку виробництва відповідно до сучасних вимог.

Робітники підприємств хімічної промисловості в процесі своєї трудової праці підпадають під вплив різноманітних токсичних речовин в такій концентрації, яка досить часто перевищує гранично допустимі, і при цьому дані речовини ще вступають в реакції з іншими речовинами, створюючи некеровані хімічні реакції. Чинниками розвитку професійної та виробничо-зумовленої захворюваності співробітників викликана саме через довгий вплив цих хімічних речовин в процесі роботи саме в поганих умовах праці. Старіння людського організму в таких умовах відбувається набагато швидше і несе патологічних характер.

На сучасному етапі ми маємо багато практичного матеріалу, який засвідчує, що контактування з різними несприятливими чинниками виробництва, і включаючи хімічної природи, спричиняє до напруги всіх систем організму людини, що в подальшому і призводить до розвитку захворювань, посилення розвитку хронічних соматичних захворювань.

Умови праці робітників на хімічних виробництвах окреслюються в значній мірі кількістю шкідливих виробничих факторів, які впливають несприятливо на співробітників. В основному підставами майже 60-80% випадків професійних захворювань являються недовершені технологічні процеси, робочі місця та недоліки устаткування (майже усього устаткування в хімічній промисловості знос основних фондів складає більше 60%).

Хімічні речовини в процесі виробничої діяльності можуть надходити до організму людини через шлунково-кишковий тракт (ШКТ), органи дихання та непошкоджену шкіру. Під впливом різних хімічних речовин на виробництві формується соматична захворюваність органів травлення, дихання, шкіри, серцево-судинної системи тощо.

Сполуки азоту та інших речовин, які при тривалій дії мають негативний вплив на серцево-судинну, імунну та центральну нервову систему, а також мають вплив на кровотворну функцію -це все хімічні токсиканти. Як раніше зазначалося, старіння людського організму в умовах виробництва хімічного характеру відбувається набагато швидше і несе патологічних характер. Також у працівників, які взаємодіють з виготовленням карбаміду визначають розвиток таких захворювань, як ішемічна хвороба серця та артеріальна гіпертензія. За іншими відомостями, в працівників виявляють артеріальну гіпотензію, скарги на порушення сну, дистрофічні зміни міокарда на електрокардіограмі та парестезії рук.

Люди, які трудилися протягом 3-5 років при концентрації діоксиду азоту $0,8-50 \text{ мг/м}^3$ було виявлено запальні зміни в слизовій оболонці ясен, емфізему легень, хронічний бронхіт, пневмосклероз, тенденцію до брадикардії та гіпотонії; збільшення частки гемоглобіну та еритроцитів, прискорене згортання крові на фоні збільшеної кількості гемоглобіну, зниження вмісту цукру в крові та рівня альбумінів. Пари азотної кислоти мають пагубний вплив на дихальні шляхи, викликає хвороби зубів: пародонт, гінгівіт, хімічні некрози зубної емалі. Вставлена закономірність між стажем роботи та частотою враження респіраторного тракту. Підвищений рівень загального холестерину, ліпопротеїдів низької щільності спостерігається у працівників, які контактують з аміаком, оксидом азоту. При дослідженнях слини робітників було виявлено завищений вміст малонового діальдегіду, що являється показником напруги процесів детоксикації. Зменшення довготривалої пам'яті та зниження уваги просліджується у робітників таких цехів, як аміаку, капролактаму, дані прояви відповідають токсичності речовин, які застосовують в даних цехах.

Засобами індивідуального захисту на хімічних підприємствах, які працюють з рідким аміаком та нітратною кислотою відносяться шланговий протигаз (ПШ-1 та ПШ-2), проти кислотний костюм, кисневий прилад (КІП-7 та КВП-8), гумові рукавиці, фільтруючий протигаз та прогумований фартух.

Кисневий прилад має застосування при провадженні роботи всередині резервуарів та цистерн в тих подіях, коли вміст кисню в повітрі має нижчий рівень за 16% об'ємних, а вміст парів аміаку знаходиться на рівні більше 0,5% об'ємних. Кисневий прилад КВП-8 працює одну годину. Проти кислотний гумовий костюм у зв'язці з фільтруючий протигазом виготовлені з міцної прогумованої тканини з простими та дуже зручними застібками і надягати його потрібно поверх робочого одягу. До комплекту аварійних засобів захисту проти сполук азотної групи та пунктів зливу-наливу входить кисневий прилад та проти кислотний костюм [45].

Стосовно гумових рукавичок, то вони мають захищати шкіру рук від імовірного потрапляння на неї шкідливих рідких хімічних речовин і zarazом гарантувати можливість працювати з інструментами.

4.2. Вдосконалення організації охорони праці

На сучасному етапі розвитку суспільства охорона життя та здоров'я людини на виробництві – це одне з найголовніших завдань.

Традиційні методи керування та організації охорони праці не повною мірою відповідають сучасному рівню управління та розвитку виробництва, і тому є не надто результативними. Приблизно 25,6% нещасних випадків на виробництві трапляються через причини організаційного характеру:

- незадовільний зміст та недоліки в охороні праці;
- незадовільна організація проведення робіт;
- недоліки в навчанні робітників по охороні праці.

Отож, удосконалення організації охорони праці на виробництвах хімічної промисловості та розроблення методів поліпшення її результативності є актуальними.

До найбільш вагомих недоліків в наявних методах організації робіт з охорони праці в хімічному секторі відноситься не виконання всіх можливостей

системного підходу. Реалізація вдосконалень організації охорони праці на базі системного підходу зображено на рис. 4.1.

Аби реалізувати «Програми соціально-економічного розвитку» потрібно підвищення результативності праці на всіх рівнях керування стосовно зниження травматизму та професійних захворювань пов'язаних з виробництвом, створити безпечні умови трудової діяльності та охорони праці цьому сприяє розроблення та запровадження систем управління охороною праці. Проте розроблення систем управління охороною праці зобов'язує хімічні підприємства залучати вагомі як організаційні, так і матеріальні ресурси.

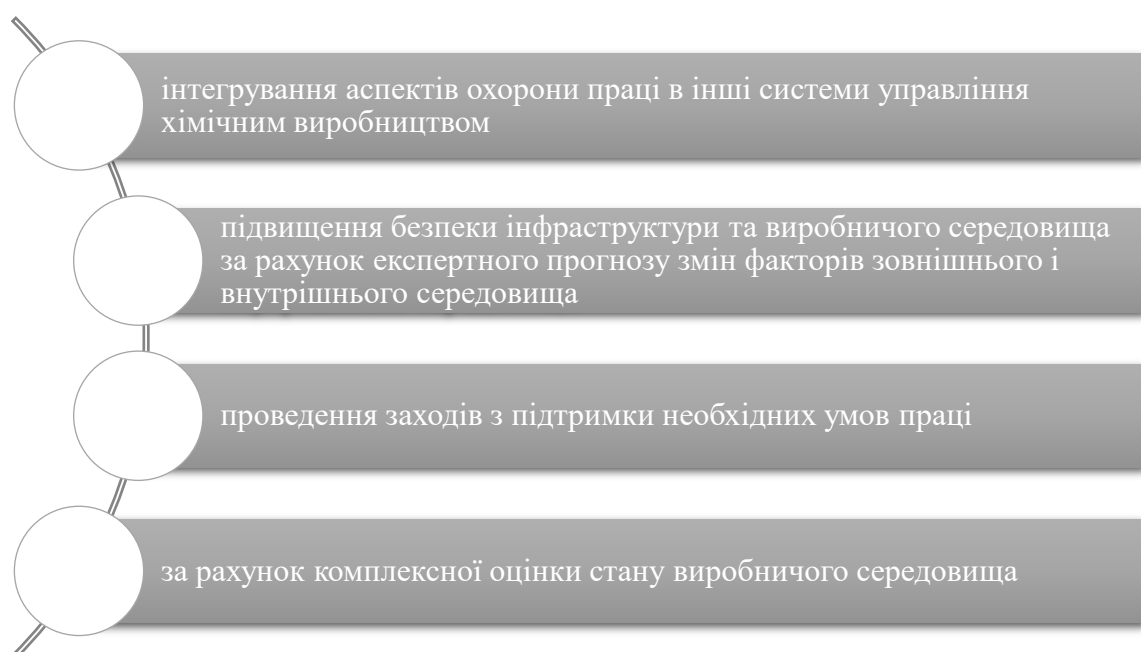

Рис. 4.1. Удосконалення організації охорони праці на основі системного підходу (розроблено автором на основі джерела [46]).

Аби завоювати та зміцнити свої конкурентні позиції на ринку підприємства хімічного напрямлення ставлять в пріоритет якість продукції, яку вони випускають. Саме тому насамперед присутні матеріальні кошти та організаційні сили скеровуються на удосконалення систему менеджменту якості. З огляду на це одним з ефективніших методів підтримки та розвитку заходів, покращення організації та управління охороною праці є саме впровадження аспектів, які пов'язані з організацією, контролем, управлінням та оцінкою безпеки виробничих процесів в загальну систему управління якістю.

Надзвичайно актуальна розробка таких методів для підприємств, котрі вже мають традиційні методи щодо рішення проблем охорони праці, адже вони потребують реорганізації даних підходів з огляду на зміну зовнішніх та внутрішніх факторів, які взаємопов'язані з управлінням, зміною стану виробничого середовища тощо.

Отже, в сьогочасних умовах діяльності актуальність можна визначити необхідністю розроблення рекомендацій стосовно вдосконалення організації охорони праці в компаніях хімічної промисловості на основі системного підходу. Розроблення таких рекомендацій вимагає прогнозу змін у виробничому середовищі, критичного аналізу організації охорони праці та методів оцінки шкідливих та небезпечних факторів.

ВИСНОВКИ

Аналізом формування соціальної звітності займалися такі іноземні економісти, як Георгіос Л. Танасас, Елені Патра, Спирідон Лампропуло [6], Метьюс М.Р., Перера М.Х.Б. [10], Грей Р., Коліссон Д., Беббінгтон Дж. [12], Басу С.К. [15], Д'Соуза С. [17], Дерій В.А., Дерій М.В. [31].

Даним питанням займалися також вітчизняні вчені, такі як Левицька С.О. [13], Будько О.В. [16], Кузьмін О.Є., Пирог О.В., Чернобай Л.І., Романишин С.Б., Вацик Н.О. [1], Харченко І.М., Овчарова І.М. [19], Дмитренко О.М., Вітер С.А. [22] та інші.

Розглядом соціальної відповідальності приділяли увагу такі вчені, як Кузьмін О.Є., Станасюк Н.С., Уголькова О.З. [20], Курбет М.А. [21], Колот А.М. [32] та інші.

У першому розділі проведено аналіз історичного досвіду розвитку уявлень про сутність категорії соціального обліку та висловлен власне твердження даного поняття: «соціальний облік – це процес відображення упорядкованої, актуальної інформації, яка розкриває СВД суб'єкта господарювання та скерована на ухвалення рішень у рамках системи поглядів сталого розвитку підприємства». Також в процесі аналізу різних поглядів вчених на сутність поняття «соціальний облік» сформульовано головні аспекти: предмет, об'єкти, суб'єкти, мету соціального обліку та завдання. Стосовно КСВ, то її можна обґрунтувати так: головна бізнес-політика, відповідно до якої підприємства беруть до уваги соціальні та екологічні питання у власній бізнес-візії, стратегії та практиці, а також у власних спів діях із зацікавленими сторонами на доброхитній основі. Сформовано принципи соціальної звітності: добровільність, прозорість, підзвітність та взаємодія із заінтересованими сторонами. Пророблено роботу з класифікації рівнів соціально-відповідальної діяльності. Проведено роботу з виокремлення чотирьох основних стандартів відносно ведення соціальної звітності у світі: Стандарт АА 1000, Директиви глобальної звітності, Відповідальність 1000, стандарт «Соціальна відповідальність» SA 8000.

У *другому розділі* наведено організаційно-економічну характеристику АТ «Дніпроазот» як об'єкту дослідження. Проведено розрахунки щодо оцінки майна господарства, оцінки руху та функціонального стану основних засобів, оцінку ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів, фінансові результати діяльності на АТ «Дніпроазот». Виходячи з усіх розрахунків, досліджуваний об'єкт є прибутковим та рентабельним, це говорить про те, що дане господарство володіє в задовільній мірі обіговими коштами для свого сталого розвитку. Але поганим показником є поточні зобов'язання та застаріле обладнання, хоча розрахунок коефіцієнти оновлення та придатності зросли. Також в даному розділі розглянуто особливості організації СВД. В процесі аналізу показників соціальної активності виявлено, що середній прибуток на одного працівника зменшився у 2022 році на 31,41 тис. грн. Це пов'язано як із зростанням кількості працівників на 21 особу, так і зі зменшенням фінансового результату на 103272 тис. грн. Досліджено аналіз витрат АТ «Дніпроазот» стосовно соціальної діяльності до головної групи стейкхолдерів, а саме робітників акціонерного товариства «Дніпроазот». В процесі аналізу організації бухгалтерського обліку та звітності соціально-відповідальної діяльності в АТ «Дніпроазот» було виявлено: для обліку заробітної плати АТ «Дніпроазот» застосовує рахунок 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», для обліку розрахунків зі страхування застосовують рахунок 65 «Розрахунки з оплати праці» з розлогою аналітикою. Нагромадження затрат на навчання, підвищення фахових навичок співробітників та перекваліфікацію на підприємстві відображається на рахунках 93 «Витрати на збут», 23 «Виробництво», 92 «Адміністративні витрати», 91 «Загальновиробничі витрати» в залежності від того, до якого відділу чи підрозділу належить працівник, який закінчив підвищення кваліфікації, навчання чи перекваліфікацію. Витрати на соціальні об'єкти на АТ «Дніпроазот» відбиваються на рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності», зокрема на субрахунку 949. В даному субрахунку відображаються витрати, які не могли бути відображені на рахунку 94.

В третьому розділі наведено розроблений п'яти етапний підхід щодо організації соціального обліку в частці утворення облікового забезпечення за соціальними операціями, де:

- перший етап: організаційне забезпечення;
- другий етап: технічне забезпечення;
- третій етап: методичне забезпечення;
- четвертий етап: аналітичне забезпечення;
- п'ятий етап: управлінське забезпечення.

Було сформульовано, що в процесі реалізації другого етапу потрібно розробити аналітичні рахунки: запропоновано введення чотирьох субконто: субконто 1 «тип діяльності», субконто 2 «напрямок затрат», субконто 3 «тип затрат» та субконто 4 «рівень затрат».

Запропоновано загальний алгоритм формування нефінансової звітності для АТ «Дніпроазот»: виявлення кількісних та якісних показників формувати в зведеній відомості.

В четвертому розділі розглянуто забезпечення безпеки умов праці на хімічних підприємствах, наслідки неправильних технічних норм на виробництвах хімічної промисловості. Досліджено вдосконалення охорони праці на хімічних підприємствах на основі системного підходу, за допомогою якого можна досягти найкращих умов праці для співробітників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кузьмін О.Є., Пирог О.В., Чернобай Л.І., Романишин С.Б., Вацик Н.О. Соціальна відповідальність: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. 328 с.
2. Stoyko I., Sherstiuk R. & Dolubovska O. Corporate social responsibility in Ukraine during the war and pos-war periods. *Socio-Economic Problems and the State (electronic journal)*. 2022. Vol. 27. No. 2. P. 93-106. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/39546/5/22siiipp.pdf>.
3. Бойко Остап, Стойко Ігор. Соціальна відповідальність підприємств: погляди, концепції, принципи. *Розвиток соціально-економічних систем в геоeкономічному просторі*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 19 трав. 2023 р. Тернопіль, 2023. С. 6-8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/41169/1/Zbirnyk_tez_2023.pdf#page=6.
4. Freeman R.E., John F. McVea A Stakeholder Approach to Strategic Management: Handbook of Strategic Management, Oxford: Blackwell Publishing, 2001. P. 32. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/228320877_A_Stakeholder_Approach_to_Strategic_Management.
5. Мостенська Т.Л., Мостенська Т.Г., Рихлівський М., Волков І. Теоретичні підходи до визначення корпоративної соціальної відповідальності. *Журнал «Наукові інновації та передові технології»*. 2023. № 12(26). С. 200-215. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/issue/view/181/272>.
6. Георгіос Л. Танасас, Елені Патра, Спирідон Лампропуло Корпоративна соціальна відповідальність та екологічний облік: Як вони застосовуються у Греції. *Журнал Європейської Економіки*. Видання Західноукраїнського національного університету. січ.-берез. 2022. Том 21. № 1(80). С. 83-113. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1582/1582>.

7. Покиньючерда В.В., Копняк К.В. Обліково-інформаційне забезпечення корпоративної соціальної відповідальності бізнесу. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*. 2021. № 10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9433>.
8. Ромашко О.М. Соціальна відповідальність бізнесу: облік та аудит в умовах сталого розвитку. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2022. №6 (62). С. 59-66. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16589337262589.pdf#page=60>.
9. Герасименко О. Соціальний облік та нефінансова звітність як інструмент реалізації соціальної відповідальності. *Вісник Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2012. № 137. С. 39-42.
10. Mathews M.R. and Perera M.H.B. Accounting theory & development. – 3rd ed. – Melbourn: Thomas Nelson Australia, 1996.
11. Жиглей І.В. Бухгалтерський облік соціально-відповідальної діяльності: теорія, методологія, організація: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.09. Житомир, 2011. 36 с.
12. Gray R., Colisson D., Bebbington J. Social and Environmental Accounting & Reporting in The Centre for Social and Environmental Accounting Research, University of Dunbee, Dunbee. 2000.
13. Левицька С.О. Соціальний облік: методичний підхід та організаційне забезпечення. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2014. № 797. С. 255-262. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2014_797_36.
14. Freeman E., Retolaza J.L. & San Jose L. Stakeholder Accounting: hacia un modelo ampliado de contabilidad. *CIRIEC- Espana, Revista de Economia Publica, Social y Cooperativa*. 2020. 46(100). 89. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.7203/CIRIEC-E.100.18962>.

15. Basu S.K. Fundamentals of Auditing Dorling Kindersley (India) Pvt. Ltd., 2009. P. 368. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.scribd.com/document/522063624/S-K-Basu-Fundamentals-of-Auditing>.
16. Камінська І., Хома С., Чучук Ю. Соціальний облік як інформаційна база реалізації концепції соціально відповідального бізнесу. *Галицький економічний вісник*. 2019. № 5 (60). С. 121-128. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/30930/2/GEB_2019v60n5_Kaminska_I-Social_accounting_as_an_121-128.pdf.
17. D'Souza S. Social accounting – an analysis. *Sai Om Journal of Commerce & Management. A Peer Reviewed International Journal*. 2014. Volume 1, Issue 4. P. 11-15. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/365273508_SOCIAL_ACCOUNTING_-_AN_ANALYSIS.
18. Кравченко Д.О. Проблемні аспекти обліку соціально-відповідальної діяльності. *Сучасні тенденції розвитку обліку, оподаткування та міжнародних економічних відносин: тези доп. всеук. наук.-практ. конф. (м. Харків, 31 травня 2019 р.)*. Харків, 2019. С. 30-32. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://fmab.khadi.kharkov.ua/fileadmin/FUB/Обліку_оподаткування_та_міжнародних_економічних_відносин/SBORNIK_31.05.2019_KhNAHU.pdf.
19. Харченко І.М., Овчарова І.М. Соціальна звітність у системі обліково-аналітичного забезпечення менеджменту. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Інфраструктура ринку*. 2018. Випуск 24. С. 443-449. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/24_2018_ukr/77.pdf.
20. Кузьмін О.Є., Станасюк Н.С., Уголькова О.З. Соціальна відповідальність бізнесу: поняття, типологія та чинники формування. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2021. № 2 (6). С. 56-64. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/nov/25482/nzmened-56-64.pdf>.

21. Курбет М.А. Організація обліку соціальної відповідальності підприємства. *Recent Scientific Investigation. Scientific collection interconf.* September, 2021. № 74. Р. 98-102. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/14425/1/2021.09.16-18%20-%20копія.pdf#page=99>.
22. Дмитренко О.М., Вітер С.А. Відображення соціальних аспектів діяльності у нефінансовій звітності підприємств. *Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітянські аспекти*: зб. наук. пр. за матер. IV Всеук. наук.-практ. конф., 30-31 берез. 2020 р. Дніпро: НМетАУ, 2020. С. 67-73. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/11671/1/SPOAOSGD_2020_67-73.pdf.
23. European Union directives: офіц. веб-сайт ЄС. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/european-union-directives.html>.
24. Принципи OECD: офіц. веб-сайт OECD. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oecd.org/ctp/transfer-pricing/>.
25. Шаповал Г.М., Косяк А.П. Соціальний звіт як інструмент діалогу з суспільством. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021, № 1. С. 270-276. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/07/2021-1-EH-47.pdf>.
26. Павликівська О.І. Управління соціально відповідальною діяльністю підприємств на основі концепції обліку та контролінгу (теорія, методологія, практика): монографія. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2018. 405 с.
27. Воробей В. Соціальна звітність: стан та перспективи: *матеріали Зборів мережі Глобального договору ООН* (16 грудня 2009 р.). К., 2009. С. 11.
28. Хамідова О.М. Складання соціальної звітності як важливий етап реалізації соціально-відповідального маркетингу підприємства галузі мінеральних добрив. *Економіка Криму*. 2010. № 2 (31). С. 222-226.

29. Юрченко О.В. Звітність у системі управління соціальними витратами. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2011, № 2 (14). С. 164-169.
30. Гриценко О.І. Тенденції. Та проблеми формування інтегрованої звітності суб'єктами господарювання. Науковий журнал «Молодий вчений». 2014, № 2(05). С. 31-34.
31. Дерій В.А., Дерій М.В. Облікові та аналітичні компоненти нефінансової звітності та їх роль в економічній системі. *Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія «Економічні науки»*. 2014. Вип. 2(88). С. 95-103.
32. Колот А.М. Корпоративна соціальна відповідальність, соціальна звітність та аудит як сучасні інститути та технології соціального розвитку. *Україна: аспекти праці: наук.-екон. та сусп.-політ. журнал. Вісник КНУ ім. Т.Г. Шевченка*. 2012. № 143. С. 50-53.
33. Серпенінова Юлія, Макаренко Інна, Жануа Олексіч, Городецька Марина. Проблеми і перспективи розвитку інтегрованої звітності для сталого розвитку. *Journal of Innovations and Sustainability*. 2022. Vol. 6. No 3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/91493/1/Serpeninova_integrated_reporting.pdf.
34. Теловата М.Т., Безверхий К.В. Розвиток функцій інтегрованої звітності підприємства. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2020. Випуск 1(32). С. 198-205. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/15142/3/Безверхий_Функції_I3.pdf.
35. Офіційний сайт АТ «Дніпроазот». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.azot.com.ua/uk/company/activity/>.
36. Положення про Наглядову Раду АТ «Дніпроазот» 2018 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.azot.com.ua/files/filemanager/files/Corporate/Regulations%20for%20the%20Supervisory%20Board%202018.pdf>.

37. Положення про Загальні збори АТ «Дніпроазот» 2018 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.azot.com.ua/files/filemanager/files/Corporate/Regulations%20for%20the%20General%20Shareholders%20Meeting%202018.pdf>.
38. Положення про Правління АТ «Дніпроазот» 2018 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.azot.com.ua/files/filemanager/files/Corporate/Regulations%20for%20the%20Board%202018.pdf>.
39. Онищенко Віктор. Основні засоби 2021: веб-сайт Головбух. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.golovbukh.ua/article/7085-osnovn-fondi#anc_2.
40. Онищенко Віктор. Облік фінансових результатів підприємства: веб-сайт Головбух. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.golovbukh.ua/article/7834-oblk-fnansovih-rezultati-pdprimstva>.
41. Литвин Зоряна, Беднарчук Наталя. Система показників для аналізу фінансового стану суб'єкта господарювання. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Інтернет-конф., м. Тернопіль, 17 грудня 2021 року. Тернопіль, 2021. С. 107-111. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45285/1/Зоряна%20ЛИТВИН%20%28107-111%29.pdf>.
42. Попадюк О.В., Лучик О.І. Принципи та механізм соціальної відповідальності в умовах стратегічного управління підприємством. Електронний наук.-практ. журнал «Інфраструктура ринку». Економіка та управління підприємствами. 2019. Випуск 36. С. 235-246. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/36_2019_ukr/40.pdf.
43. Твердохлєбова Н.Є., Калініченко В.В. Профілактика професійних захворювань на нафтогазових підприємствах. *Актуальні питання охорони праці у контексті сталого розвитку та європейської інтеграції України*: матеріали II

міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. студентів та молодих науковців, ХНУМГ імені О.М. Бекетова, 2021. С. 91-93.

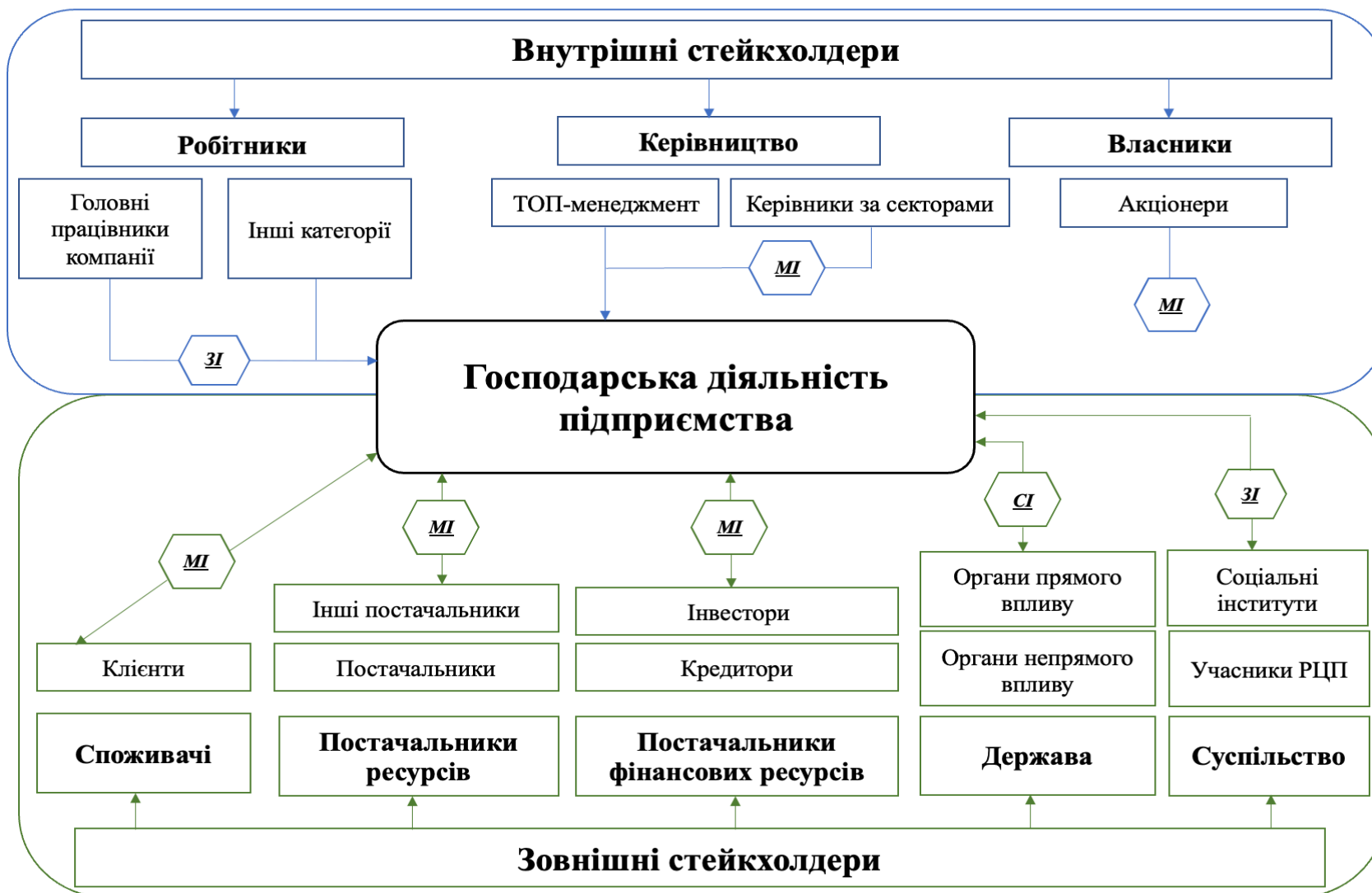
44. Твердохлєбова Н.Є., Євтушенко Н.С. Забезпечення безпеки умов праці на хімічних підприємствах для запобігання професійних захворювань. *Актуальные научные исследования в современном мире*. 2021. Випуск 12(80) ч. 9. С. 152-156.

45. Євтушенко Н.С., Твердохлєбова Н.Є. Щодо важливості питань з охорони праці на підприємстві. *Безпека людини у сучасних умовах*: зб. доповідей XII міжнар. наук.-метод. конф. та 139 міжнар. наук. конф. Європейської Асоціації наук з безпеки (EAS). Харків, 2020. С. 40-42.

46. Шаталін Д.Б., Малиновська Н.В., Кушнір І.П., Яковенко О.В. Удосконалення організації охорони праці на основі системного підходу: зб. доп. IX міжнар. наук.-техн. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених «Хімія та сучасні технології». Дніпро, 2016. Т. III. С. 77-78.

Додаток А

Візуалізація взаємодії стейкхолдерів із підприємством в контексті створення інформаційних запитів

Умовні позначення: ЗІ – змішаний інтерес, МІ – майновий інтерес, СІ – суспільний інтерес

Додаток Б

Основні дефініції понять «соціальний звіт» та «соціальна звітність підприємства»

Автор	Тлумачення поняття
Шаповал Г.М., Косяк А.П. [25]	Соціальна або нефінансова звітність – це звіти компаній, що включають інформацію не тільки про результати економічної діяльності, але і соціальні та екологічні показники. Вона є публічною і розглядається як інструмент інформування різних стейкхолдерів компанії (акціонерів, співробітників, партнерів, клієнтів і суспільства) про те, як і якими темпами компанія реалізує закладені в своїх стратегічних планах розвитку цілі щодо економічної сталості, соціального добробуту та екологічної стабільності.
Павликівська О.І. [26]	Соціальна звітність – це звітність підприємства, призначена для зацікавлених користувачів, об'єднує результати його діяльності в трьох напрямках: економічному, екологічному та соціальному.
Воробей В. [27]	Соціальна (нефінансова) звітність – це документально оформлена сукупність даних організації, що відображає середовище її існування, принципи та методи співпраці з групами впливу, результати діяльності компанії в економічній, соціальній та екологічній сферах.
Соціальний звіт «Віді груп» [19]	Соціальний звіт – публічний інструмент соціальної відповідальності бізнесу, що призначений для інформування стейкхолдерів про спосіб компанії досягати визначених стратегічними планами цілей щодо її розвитку, соціального добробуту та екологічної стабільності, що дає змогу ефективно оцінювати ризики бізнесу (зокрема, довгострокові) та є важливим чинником оцінки діяльності компаній із боку акціонерів, інвесторів та громадськості.
Хамідова О.М. [28]	Соціальний звіт підприємства – це публічний інструмент інформування акціонерів, співробітників, партнерів і всього суспільства про те, як і якими темпами підприємство реалізує програми соціально-відповідального маркетингу, що сприяють досягненню їм своїх стратегічних цілей – економічної стійкості, соціального благополуччя та екологічної безпеки.
Юрченко О.В. [29]	Соціальна звітність – процес підготовки та представлення зацікавленим сторонам і суспільству інформації, що відображає соціальні або екологічні наслідки розвитку чи конкретних заходів такого ж спрямування.
Гриценко О.І. [30]	Нефінансова звітність – це інструмент соціально-відповідального бізнесу, який надає інформацію про вплив компанії на суспільство, економіку та навколишнє середовище, описуючи діяльність компанії у відповідному суспільному контексті.
Дерій В.А., Дерій М.В. [31]	Нефінансова (соціальна) звітність – це звітність підприємств, що базується на показниках його економічного, екологічного або соціального розвитку чи конкретних заходів такого ж спрямування.
Колот А.М.[32]	Соціальна або нефінансова звітність – це звітність організації про економічні, екологічні та соціальні результати, це інституціональне відображення у спеціальній документації стану впровадження концепції КСВ.

Примітка: розроблено автором на основі джерел [19, 25-32].

Додаток В

Оцінка основних засобів АТ «Дніпроазот» - рух та функціональний стан за 2018-2022 рр.

№ з/п	Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % (відхилення, +; -) 2018 р. до 2022 р.
<i>Вихідна інформація, тис. грн.</i>							
1	Вартість основних засобів на початок року	708652,0	710987,0	740378,0	729418,0	708712,0	100,01
2	Надійшло за рік	20765,0	22157,0	15946,0	21008,0	30745,0	148,06
3	Вартість основних засобів на кінець року	710987,0	740378,0	729418,0	708712,0	740402,0	104,14
4	Нараховано амортизації за рік	48651,0	48826,0	95498,0	83456,0	77598,0	159,50
5	Знос основних засобів: а) на початок року	2208950,0	2215619,0	2497613,0	2574307,0	2567890,0	183,63
	б) на кінець року	2215619,0	2497613,0	2574307,0	2567890,0	2520738,0	113,77
<i>Показник руху основних засобів</i>							
6	Річний приріст (+) або зменшення (-), тис. грн.	2335,0	29391,0	-10960,0	-20706,0	31690,0	1357,17
7	Темп зростання (зниження),%	100,33	104,13	98,52	97,16	104,47	104,13
8	Темп приросту (зменшення),%	0,33	4,13	-1,48	-2,84	4,47	1354,55
9	Коефіцієнт оновлення,%	0,33	3,97	-1,5	-2,92	4,28	1296,97
10	Період оновлення (можливого повного вибуття), років	34,24	33,42	45,74	33,74	24,08	70,33
<i>Показники функціонального стану основних засобів</i>							
11	Коефіцієнт зносу, %: а) на початок року	311,71	311,63	337,34	352,93	363,33	116,24
	б) на кінець року	311,62	337,34	352,93	362,33	340,46	109,25
12	Коефіцієнт придатності, %: а) на початок року	-310,71	-310,63	-336,34	-351,93	-361,33	116,29
	б) на кінець року	-310,62	-336,34	-351,93	-361,33	-339,46	109,28

Додаток Г

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів

АТ «Дніпроазот» за 2018-2022 рр., тис. грн.

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % (відхилення, +; -) 2018 р. до 2022 р.
1. Оцінка ліквідності								
1.1	Високоліквідні активи (A1)	≥П1	136893	281574	52977	125687	282567	206,41
1.2	Середньо ліквідні активи (A2)	≥П2	550980	672874	535163	558734	673657	122,27
1.3	Низько ліквідні активи (A3)	≥П3	165934	164473	186467	186564	187002	112,70
1.4	Найбільш строкові зобов'язання (П1)	≤A1	100654	350236	84683	157387	320107	318,03
1.5	Короткострокові зобов'язання (П2)	≤A2	587098	592244	755164	555434	703657	119,85
2. Оцінка платоспроможності								
2.1	Коефіцієнти абсолютної ліквідності	≤0,2	0,12	0,30	0,06	0,1	0,08	66,67
2.2	Проміжний коефіцієнт покриття	≤0,7	2,13	1,53	13,98	9,75	2,11	99,06
2.3	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	≥2	5,54	1,87	14,27	6,73	1,99	35,92
2.4	Коефіцієнт загальної платоспроможності	Збільшення	0,34	0,53	0,13	0,25	0,54	158,82
3. Оцінка оборотності оборотних активів								
3.1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	-	5850176	6578534	6999686	5810176	6999798	119,65
3.2	Середньорічна вартість оборотних активів	-	11568892	1471570	1763130	11985579	11985543	103,60
3.3	Коефіцієнт обертання оборотних активів	Збільшення	3,90	3,69	3,59	3,42	4,56	116,92
3.4	Коефіцієнт завантаження оборотних активів	Зменшення	0,22	0,23	0,25	0,26	0,17	77,27
3.5	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	Зменшення	90	93	101	104	85	94,44

Додаток Г

Типові форми первинних документів робітників об'єктів соціальної сфери

АТ «Дніпроазот»

№ з/п	Номер типової форми	Назва типової форми	Призначення розпорядчого документа	Порядок приведення рахунку
<i>З обліку розрахунків з працівника з обліку оплати праці</i>				
1	П-49	Розрахунково-платіжна відомість		Розрахунково-платіжна відомість одночасно використовується для розрахунку і видачі заробітної плати. На невеликих підприємствах, коли система розподілу заробітної плати за виробничими розрахунками не ускладнюється, розрахунково-платіжна відомість може виписуватись в одному примірнику. В інших випадках відомість виписується в двох примірниках (під копію), причому платіжним документом слугує перший примірник. Дані про виплату авансу і про суми утримання внесків, вирахованих по заробітній платі в минулому місяці, містяться в особовому рахунку (ф. № П-54). При наявності великої кількості первинних документів з обліку виробітку працівників підрахунок відрядного заробітку здійснюється за допомогою накопичувальної картки обліку виробітку і заробітної плати (ф. № П-55) або накопичувальна картка обліку заробітної плати (ф. № П-56)
2	П-50	Розрахункова відомість		Особовий рахунок не ведеться
3	П-51	Розрахункова відомість		Особовий рахунок не ведеться
<i>З обліку використання робочого часу</i>				
4	П-12	Табель обліку використання робочого часу та розрахунку заробітної плати	П-12	
5	П-13	Табель обліку використання робочого часу	П-13	
6	П-14	Табель обліку використання робочого часу	П-14	

Додаток Д

**Зведена відомість стосовно нагромадження соціальних видатків для АТ
«Дніпроазот»**

Вид витрат, тис. грн.	За звітний рік	За минулий рік	Приріст, %	Частка в заг. структурі соц. видатків у пот. році	Частка в заг. структурі соц. видатків у мин. році
1. Об'єкти соціальної сфери:					
1.1. Медпункт					
1.2. Комплекс громадського харчування					
1.3. Лікувально-оздоровчий комплекс «ХІМІК»					
2. Соціальне забезпечення робітників:					
2.1. Навчання та перекваліфікація					
2.2. Лікувально-оздоровче харчування					
2.3. Додаткові соціальні видатки, які передбачено колективним договором					
...					
3. Добродійна та спонсорська допомога					
3.1. Видатки на ведення місцевих святкових заходів					
3.2 ...					
Сукупна сума соціальних затрат					

Додаток Е

Системи кількісних показників

Кількісний показник	Для чого застосовують	Формула	Опис формули
Індекс питомих соціальних інвестицій	представляє собою величину соціальних інвестицій обстежених компаній, що припадає на одного працівника (в грошових одиницях)	$IL = \frac{\sum_{i=1}^n C_i}{\sum_{i=1}^n L_i}$	C_i – обсяг соціального інвестування і-ої компанії (включаючи і добровільні, і обов’язкові витрати на соціальні програми); L_i – середньоспискова чисельність працівників і-ої компанії; n – число компаній, що беруть участь в обстеженні.
Частка соціальний інвестицій обстежених компаній у сумарному обсязі їхніх продажів	виражається у відсотках	$IS = \frac{\sum_{i=1}^n C_i}{\sum_{i=1}^n S_i} \times 100\%$	S_i – обсяг продажу і-ої компанії
Частка соціальних інвестицій обстежених компаній у сумарному обсязі їхніх прибутків до оподаткування	виражається у відсотках	$IP = \frac{\sum_{i=1}^n C_i}{\sum_{i=1}^n P_i} \times 100\%$	P_i – обсяг прибутків до оподаткування і-ої компанії
Показник конкурентоспроможності підприємства	Для оцінки реалізації СВД підприємства	$K_p = \prod_{i=1}^n g_i I_t^a I_e^b I_c^y$	$I_t^a I_e^b I_c^y$ – відповідно індекси технічних, економічних і соціальних показників підприємства відносно конкурента, частка од.; a, b, y – коефіцієнти еластичності, які визначаються за даними статистики реалізації конкретного товару підприємства; n – кількість регламентованих параметрів, обумовлених

			нормативними документами; gi – булево змінна, яка набуває значення «1» при виконанні обумовленого нормативу та «0» - у протилежному випадку